



Super coelibatu monachatu et viduitate Axiomata perpensa Wittembergae.

<https://hdl.handle.net/1874/429984>

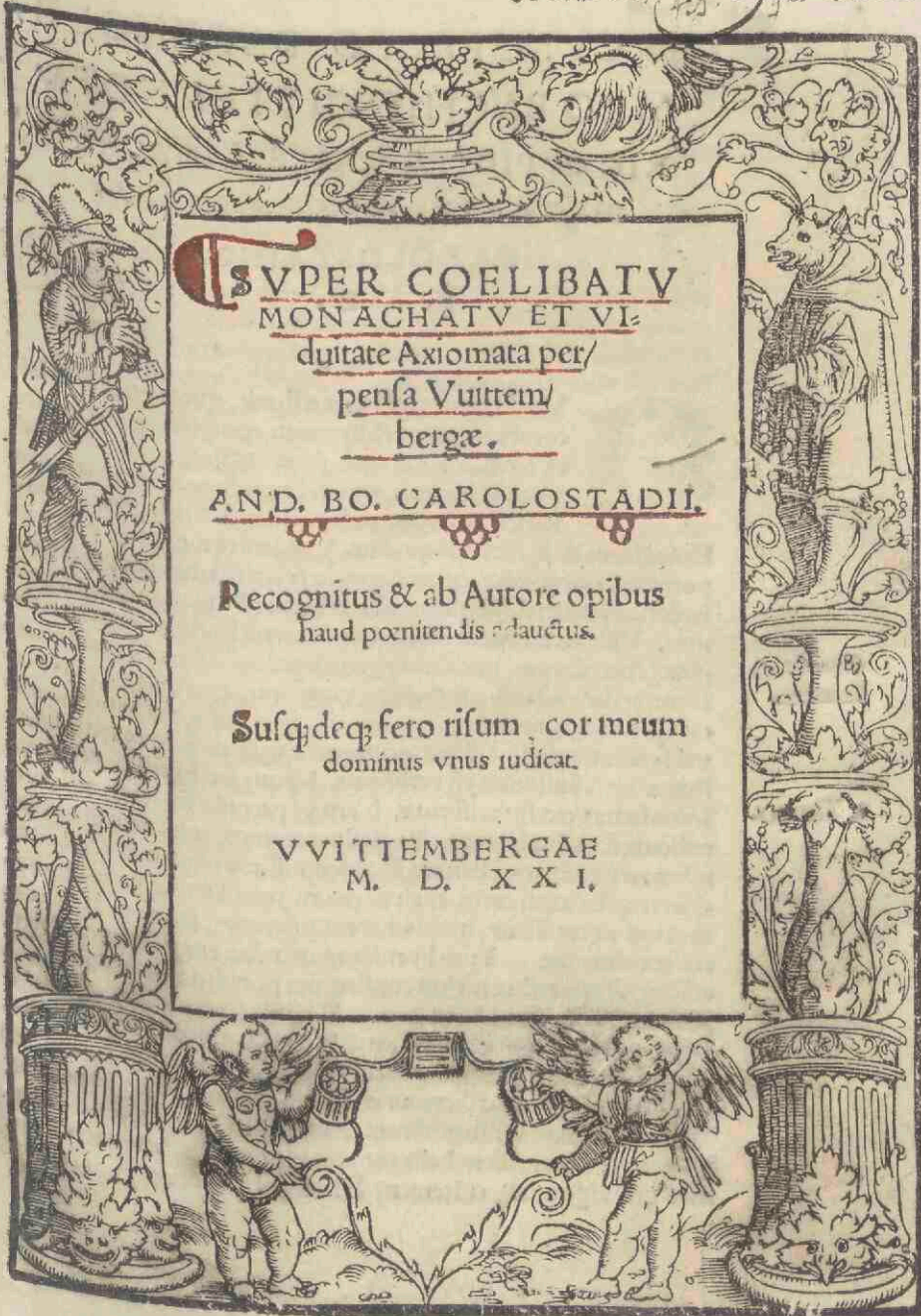
VPER COELIBATV
 MONACHATV ET VI-
 duitate Axiomata per/
 pensa Vuittem/
 bergæ.

A.N.D. BO. CAROLOSTADII.

Recognitus & ab Autore opibus
 haud poenitendis clauctus.

Susq; deq; fero risum cor meum
 dominus vnus iudicat.

VVITTEMBERGÆ
 M. D. XXI.



CIRCUMSPECTO BARTHOLO/
 MEO BACHIO CIVI ET NOTA/
 RIO OPPIDI IN VALLE. S. IOACHI/
 MI, FRATRI AMICO ANDREAS,
 CAROLO STADIO.
 S. D.



Vo. de fonte coelibatus effluxit, quem popularis clerice
 corum, cohors, velut numen, complectitur, atque quot,
 ex eo erumnae & mala promanant, facilius est maloris
 inuenire inicium, quam finem enarrando, Pudet autem
 me vehementer, pestes tanti monstri singulas profere.
 Excogitatus est & hic lucris questus, Vt cetera complurima Rhomani
 pontifices nocumenta, quamquam in speciem religiosa, pepererunt,
 ita & hoc multrale pecuniarum a Rhoma: Ponti: nobis est propo-
 situm. Videbat Pontifex Calixtus (cuius mi Bachii me dorabas ima-
 gine) Sacerdotum, potissimum rem familiarē dispensantium, vitam
 illam, in omnia mala propensam, vitam in qua, quouis tempore pec-
 cata, & concipientem & propagantem, non posse, vel sine coniugibus
 vel seortis transigi. Illico oculos ad questum intentos parauit Cas-
 lixtus. Institutus est coelibatus. Neque sanctitatis cortice cariti-
 Intrinsecus vero spurcissimus. Nam vt pecuniae studium, malorum
 radicem, sequitur Pontifex ille, titulo maximus, re ipsa minimus, sic a
 fide non potuit non aberrare, & obscenissimum partum edere. Indie-
 dem erepsit (mali corui, malum ouum) coelibatus, argutus presby-
 terorum compilerator, incitator concupiscentiae, tedarum apud infes-
 ros concinnator. Tum hominum mandata conscribuntur. Volant
 edicta, Atque circumcirca constrepunt pontificiae constitutiones.
 De vita & honestate clericorum. De clericis coniugatis. De coha-
 bitatione clericorum & mulierum, Et alia id genus Phariseorum mis-
 cantia fulmina. Permittitur Sacerdotibus mulierum cohabitatio, sed
 honesta. At interdiciuntur matrimonia haud Paulo honestiora.
 Verum vt verant consuetudinem feminarum Sacerdotibus. Ita ad
 lasciuientes contra fidem belle conuiuent pontifices, Id autem propter
 sanctum argentum, cui tantam Rhemani pontifices putant sancti-

Genesis. 6.
 Iacobi. 1.

1. Timo. 5.

2.

moniam esse, quod nullum facinus tam sit impium quod non facile
expiari possit, aut consecrari argento. Proinde, ut oportuit, pecuniæ
appetentes a fide, a lege que sacra dei descuerunt. Cur a fide? Cur
a diuina lege? Quia non modo id, quod multis exemplis scripturæ
ad nos venit, iminuerunt, sed contra Mosaicæ & Propheticas & Euan-
gelicas & Apostolicas formas sanxerunt. **I**taque videmus pontifi-
ces non tam desyderare animarum salutem, quam pecuniolam.
Quandoquidem & hæc medicina non sit inuentæ vel preseruet aut
seruet a malo, verum ut purget crumenas. Subinde fatetur quidem
scortationem esse peccatum, sed multo leuius (O scelus immensum)
quam sit matrimonij contractio. **S**ic fit euestigio diuina sapientia
Pontificibus Rhomanis stulticia. Fucum tamen suis somniis illinunt.
Aiunt enim fornicationes malæ sunt, sed emendantur pecuniis. Sic
omnia pecuniæ studiis metiuntur. Porro quod turpius est, noui iratos
Episcoporum Officiales (ut dicunt) quod quidem Sacrificuli sui
continentia, nihil in coquinulas intulerunt. Nunquid non audiuit
mus dictum quibusdam? Siue concubinam tecum alas, siue non, aus-
reum concubinatus causa dependes? **V**ide mi Bartholomee quid
spectarunt in cœlebatu pontifices? Quam illis fuit curæ spirituum be-
nignitas? & rursus quæ cupientes pecuniæ? **A**deste iam, nunc adeste
cacodæmonis laræ & ministri, qui presbyteris castitatis & continen-
tibus castitatem exprobrare audebatis? Effundite coram in publicum
vocem, quæ sub vestra tribunalia euomistis, & porrecto & aperto
pugno & sinem & fontem cœlibatus ostendite. Nonne hæc auris
olim vobis apposita audiuit. Infructuosos vobis sane esse castos pres-
byteros? Quot sublata vobis occasione nihil lucri licuit emungere.
Habet modo, nisi dormiam cœlibatus authorem, finem, vilitatem &
salutem, Cernis mi Bachî, quid pontifici suboleuerit, dum hoc mons-
trum propagaret. **D**eberet post hæc enumerare, quot mala, quæ
facinora, quæ flagitia, quot denique damna. Christianissimo cœ-
libatus atulit, Sed me pudor vetat referre, Quia fieri non potest, ut
tantæ sceditates, præter nauseam, etiam sordidarum & agrestium aurium,
referantur. Vanam demissa vox in aurem tibi, quædam loqui posset.
Horreres certe illa, quæ auditores & iudices peccatorum (quos nunc
Confessores appellant) a confitentibus didicerunt & me docuere.
Dedocenda magis quam docenda. **E**go quidem neminem audiui
peccata confitentem in aurem, sed didici ex aliis scilicet fratribus, & for-
tasse dei consilio mihi prodebantur, ut hodie acrius in cœlebatu inue-
heret, ut a cœlibatu nulli iuuenem non dehorter. Quid autem illos per-
suos fructuosos prouit, ut studio non admodum probando, depositis ab-

videntur & secreta proderent ipsi viderint. Hoc scio, genus illud con-
 fessorum, esse genus rimarū plenū, atq; ab illis perfluere solere, quic-
 quid infunditur. In cœnulis, in comelationib⁹, inter pocula, sub ebie-
 tibus secreta illa, & fides in aurem credita, effluxerunt. At facio missa
 hæc, irascantur mihi sancti fratres vt volunt, modo ne lædant, vt cue-
 piunt. Neq; tamen ipsi sunt nefarii criminis precipui autores. Sed pon-
 tifices Romani, quorū voluntate & prudentia coelibatus in Ecclesia
 dei institutus fuit. Proinde in caput Pontificū Romanorū pestilens
 illa colluuiēs refluuit. Ego vero, sint iudicio vestro, Pontifices, flagitia
 leuicula (quę fiunt coelibatu vestro) scelestissima facinora lege dei cō-
 monitus noui. Opinantur homines Monacharū aut Sacerdotum aut
 Virginitatem tum conseruari, cum non peccatur, nature permisso.
 At cum eam Sanctimoniam intuentur, subcrescunt multo peiora
 crimina, scilicet fornicationes cū diis alienis. Equidē vellem, scripturæ
 testimonio ductus, decem scortorū congressum, & alia fornicationū
 genera dissimulasse, quam ad vnum tale coniuere.

Deutro. 23.

Non me fugit illud scripturarū monumentū. Non erit meretrix,
 non erit scortator in filiis Israel. Et quod ab omni fornicatione abste-
 nere debemus, Neq; nunc loquor, de ardore masculorū in masculos.
Sed de iis delictis ago, quę senciunt illi, qui secum vruntur. Falluntur
 magna cum iactura sacerdotes, monachi, viduę & moniales exagitari
 incendio cōcupiscentię, fuscennū inter sacra canentes, si putant, se caste
 viuere, & prostitutis anteponeudos. Faceffant modo aures plus iusto
 castiores. Auriculas arrigat mens sacrarum literarum cupida. Opinantū
 sese non delinquere, cum in cuniculis & cellis & solitudine, haud scio
 quid efficiāt confricatione. Decipitis quidem nos, deū aut nequaquā
 Non estis sic virgines, non continentes, neq; casti, cum vrimini, & ex
 incendio semen iacitis vel in terā vel in vestimentū. Perpetratis semina-
 nis iactu crimen & fornicatione & adulterio in cōperabiliter peius. Nō
 tamen vestra sponte deuii. Sed peruersa pontificū Rhoma. doctrina
 seducti. At non euadetis poenā, nam & decepti & impostores eandem
 culpam, diuerso tamen cruciatu, præstabunt.

Leuiti. 18. &
20.

De illo aut crimine sic scriptura detonat. Si quis dederit de semine
 suo Moloch moriatur, populus terræ lapidabit eū. Quod si populus
 negligēs fuerit, & dimiserit hominē, qui de semine suo dedit Moloch,
 nec voluerit eum occidere, succidam ipsum & oēs qui conseruerunt.
 Igitur poenam luent, commutaturi vitam morte, qui semen suū dant
 Moloch. Occidentur & illi qui non obruunt hominē lapidibus, hanc
 iram offende, sic in fornicatores & adulteros defluentem. Attribunt in-
 ficias, si qui hymenē manu canūt, se Moloch, Ergo quis ē Moloch?

Coelibes ca-
uere.

Nū Moloch deus aliq̄s ē ficticius, siue sit creatura in celo, siue in terra, siue sanctus, siue prophan⁹, modo sit fictus, nō verus, deus, cui semē fundit. Nūc elebatur (si possunt) qui se diuis illis Dominico, Fracisco, aut illorū similibus dederunt, & illis interim semina sua, licet repugnantes, tribuerunt. Profecto Moloch, semen dederunt, quod datum fuit deo ficticio. Tum largiamur, ip̄ sos, neq; sp̄ otaneo attritu, neq; inuitos semen effusum, Moloch dedisse. Illud saltem non quibunt negare. cri-
 men esse grandius, si quis semen in terram, vel vestem, vel manum (sic honor auribus) spargat, quam si cum muliere congregiatur. **A**bominandum est scœlus apud deū, iactatio seminis in terrā, testante scriptura, cuius hæc sunt verba. Ille ad vxorem fratris introiens semen fundebat in terram ne liberi, fratris nomine, nascerentur, & idcirco occidit eum domin⁹, q̄ rem detestabilem faceret. **E**cce scriptura rem detestabilem, vocat seminis fusionem in terram. Tale quiddā super scortatione vix inuenies dictū. Ad huc tamen suas virginitates, viduitates & suos monachatus, illi coelibes tutantur. **Q**uam excusationē pretendunt pontifices: & quā coquinarū Officiales: qui facinorib⁹ illis dant manubrū. **C**rimen graue est fornicatio, grauius adulterium & incestus, omnium aut̄ grauisimū ob coelibatū, semen in terram vel cucullū aut in inuolucrum serere. **S**eminis expressio tanto accuratior studio est vitanda, quanto apud deum detestabiliter existit, & tanto diligentius carere dis illa est fugienda, quanto eam vehementius detestatur deus. **H**æc non scribo, vt oblectent, sed vt excrucient. **P**erumpite, me duce, Antichristorum vincula, laqueos perplexos, carceres nocentissimos. **C**oncessa sunt matrimonia, atq; adeo, q̄ ne quidem Paulus audeat quēpiam in presbyteratū aut diaconatū constituere, nisi illi, saltem vna, fuerit vxor. **H**abes optime Bachī, pericula coelibatus, & quorsum ponti: ille Roma: direxerit telum, & quam nequiter aduersus phas & legem dei statuit. **O**pinor enim te vel subodorari, quales animarum faces, coelibatus pōtū: nobis adhibuit, quot pestes & mortes reipub. Christianæ immisit. **E**go aut̄ non tam compe quam fortiter nunc pergo in pontifices Rhomanos depugnare. **I**d quod proposui, vt & ipsi tandem recipiant oculos, quibus possint in Ecclesia dei versari circa iacturam nostrā. **N**eque valeo, nostros pontū: ab inferno cruciatu asserere, dum hereticorum suorum patrum vestigia sequuntur. **N**am si eos ideo descendere, quia ipsi non inuenerunt errores, sed inuentos custodiunt, quid aliud facerem, quam quot & suas ipsorū sanctulas leges parum religiose obseruarem, atque legi diuinæ obliuiscer. **Q**uia aiunt ip̄ si. **F**acientes & consentientes eandem p̄nam peraturos. **D**einceps auctoritati scripturarum saltem clanculum obfisterem, quæ sic de Ossa

Genesis. 38.

1. Timo. 5.

3. Reg. 22.

loquuntur. **O**stias autem filius Achab fecit malum in conspectu do-
mini & ambulauit in via patris sui & in via Hieroboam, qui fecit pece-
care Israel, Sic de Hieroboam, sic de aliis Iudic scriptura, Sic arce-
vos Ezechiel, c. 20. dicens. In preceptis patrum vestrorum nolite am-
bulare, nec iudicia eorum custodiat, Nec in idolis eorum polluatini,
Tandem ergo nostrates pontifices vestigia suorum antecessorum vni-
dicabunt. Quin potius condemnabunt duces coccos, & coccos
reductos in specum Plutonis. **N**unc oram solus, & conclusiones
aliquot super coelibatu post die Gerasii hic expensas disputando,
cum nuntio, quis tibi melioribus digno, dedico, Vt hoc velut in dice
simul cognoscas, quam obsequibilem & intentam in ista vora
voluntatem habeo, simul quam mihi perditissimorum
pontificum coccuties, stans, & pertinacia doleat,
quam eorum me miserescit stupiditatis,
quam me habeat pessime illorum
in animas ferocia. Postremo
tibi gratias pro tua
in me huma-
nitate

modo ago, relaturus vbi potero **Vale**
foeliciter in Christo Datum Vuit/
tembergæ die Petri
& Pauli.

M. D. X. X. I.

CAXIOMA PRIMVM.
SICVT VIDVAS REIICIMVS IUNIORES,
SIC MONACHOS, SIC PRESBYTEROS
IUVENES COELIBES.

Hoc primum Pauli fuit, secundum a similitudine, ductum est argumentum, situm in eadem causa, propter quam veterat Paulus viduitatem iuniorum mulierum. Fero inest legi diuinae, tractus ad similia rerum, ductus, sed intra vim potestatemque contentus. Etenim, nisi ad eas res, & personas coaptari lex posset, quae quandoque erunt similes, multa tropologiae dulcissima argumenta perissent, haud scirem qui tot visiones, tot enigmata prophetae euulgassent, frustra Paulus argumentaretur pleraque, inane & Moses, tabernaculum, iuxta similitudinem & exemplar (in monte conspectum) efformauisset, neque noua ad veterem, neque uetus lex ad nouam, velut duo cherubin in arcam testamenti conuersis vultibus viderent.

Ductus legis ad similia.

Verum enim vero sic per posteriorem partem propositionis, a similitudine ductam, probabimus, ut nihil minus sit, quam a peritis testamenti desinita.

1. Timoth. 5.

Porro iuniores viduas reice, cum enim lasciuire ceperint aduersus Christum, nubere volunt, habentes condemnationem, quod primam fidem reiecerunt, simul autem otiose discunt circumire domus. Imo non solum otiosae verum etiam ganulae, loquentes quae non oportet. Volo igitur iuniores nubere, liberos gignere, domum ministrare, nullam occasionem dare aduersario, ut habeat maledicendi causam.

Haec Paulus Apostolus.

quamquam Numeri. 30. palam dicat lex. Vidua autem & repudiata, quicquid uouerint, reddant, tamen Paulus vota viduitatis reicienda statuit atque vult Timotheos, hoc est, minores annis sexaginta, Quandoquidem in superioribus docuit, quam senem viduam liceat eligere, dicens. Vidua eligatur, non minor annis sexaginta. Postea vero subdens. Iuniores reice, tacite innuit, minorem annis sexaginta a professione viduitatis, omnino repelli debere, atque ad connubia mitti, quia subiecit. Volo iuniores, hoc est, minores annis sexaginta nubere, liberos gignere, domum ad ministrare. De qua nimirum aetate Leviticus loquitur dicens, Sexagenarius & ultra, masculus dabit, quindecim siclos,

Numeri. 30.

Iuniores quae sint.

Leuiti. vii.

Fœmina sexagenaria .x. siclos pendat, Sexagenariam recipit Paulus, sed non omnem. Nempe solum eam, quæ fuerit vnus mariti vxor, in operibus bonis, hominum testimonio comprobata, si filios educauerit, si fuit hospitalis, si sanctorum pedes lauit, si afflictis subministrauerit, si in omni opere bono fuit assidua, hæc omnia & singula sunt in ea spectanda, quæ se se viduitatis p̄fessionem mancipare volet. Acque adeo obuenientem mulierem, cui vel saltem vnus non fuerat maritus, aut operum bonorum testibus caruerit, vel filios nullos educarit, aut fuit aliena ab hospitalitate, nulliue sanctorum pedes lauit, repellit Paulus, eiusque vota abiicit.

Nume. 30.

Debent viduæ vota deo promissa perficere, si vota non petierint e consilio alterius, id quod caput illud. xxx. superius ascitum multis toties docet & inculcat, scilicet. Si autem mulier in potestate vel patris vel mariti fuerit, tam viro, quam patri ius est, vel irritum facere votum, vel confirmare promissionem mulieris. Nunc autem non modo filię sub patris iure & potestate atque mulieres in autoritate maritorum agentes, sed etiam viduæ, repulseque e familia, omnes simul, sub eius viri nutu agunt.

Exo. 28.

Psalmo. 1.

Tiu. 1.

Ezechi. 34.

Qui in humerali doctrinam & veritatem legis fert, portatque iudicium filiorum Israel, diu nocteque versatus in lege domini, qualeni nobis paulinæ literæ sub oculos pingunt, scilicet. Qui possit in sana doctrina exhortari, atque reuincere contradicentes, errantes reuocare, sanare infirmos, fortes confortare, atque dissolutos alligare, sub eorum inquam viri magisterio, autoritate, dominoque & viduæ & coniugum, & filiarum familias, & viri, & puelli pendemus.

In summa. Professio viduitatis, aut si mauius tota cõsumatio voti, in nutu & renutu viri illius existit, cui Paulus dicit. Juniores rejice, Voueat quepiam viduitatem mulier, & votum iureiurando vestit confirmet ve, & iuret, adiuret, semel sæpius, decem, aut mille annos, si a viri lege semel solutam, professuram postea viduitatis sanctimoniam, non prestabit votum, nisi doctus Episcopus (qui per legem & oracula diuina, non per pontificias nugas respondere aut consulere queat) vel tacito silentio (posteaquam mulieris votum cognouit) viduitatem comprobabit.

Verum si contradicit, infirmatur & votum, & adiectum iuramentum, & omnis inuentio. Ipsaque mulier pacem habet, quia secuta per legem dei facta scit, quoniã illi propiciabitur dominus, quia tradidit vir, in lege domini genus. Nolo virum in lege Pontificum Rhomanorum peritum, sed in sola domini lege eruditum.

Proinde mulierem ad viduitatis professionem propendentem, scire oportet,

scire oportet, vortū eius ab Episcopo Timothei similitudo penitus pen-
dere, itaq; sinat sese doceri, & docenti obsequatur.

Timotheus Pauli iussu, iuniores viduas rejicit, & ad partū liberorū
ac administrationem dom^o adhortatur, imo pellit & iudit. Ideoq; si-
res nubant, vt liberos alant, vt domū dispensent mulieres. Vtrum dū
aliquis Episcopoz veller Timothei & Pauli, sola dignitate & titulo
similis esse, & dissidere sensu, atq; moribus. Intelligant mulieres tum
consulendum esse dominū, qui cōquiescentibus legem suam, in com-
mune nobis adhuc adest & loquitur, & consultit, cuius verbū, lucerna
pedibus nostris est p̄stō. Quam si diligenter quis affectatur, a vero
& iusto, haud quā aberrabit. Vna certe domini consilia nobis sunt
imitanda. Quę si imitatis liberaberis a via mala. Nempe, si stitissent in
consilio meo, ait dñs, auertisti meos vtiq; a via sua mala. Nimirū his
verbis & consultores & consilia perquirentes propheta trahit ad domi-
ni consilia. Huc pertinet, quod prouerb. c. 2. legimus. Custodiet recto-
rum salutem, & proteget gradientes simpliciter, seruans semitas iustitię
& vias sanctorū custodiens. Hoc a consilijs atq; p̄ceptis dñi minime
abhorret. Quā sic p̄fatus est Salomon. Dominus dat sapientiā, & ex-
ore eius prudentia & scientia. Nam haud possunt a prudentijs suis ab-
horre consilia. Ergo sola dñi consilia, atq; p̄scripta, vias sanctorū
custodiunt semitas iustitię conseruant.

psalmus, 118

Prouerb. 2.

Proinde nō quibūt mulieres vel semitas iustitię vel vias sanctorū
gradi, nisi in consilijs atq; mandatis domini gradientur. Porro intra cō-
siliorū p̄ceptorūq; diuinerū septa, Pauli sermo continetur, dicentis,
Iuniores annis sexaginta rejice. Itaq; per domini consiliū, atq; iustum
se repulsas sciāt mulieres a professione viduitatis & virginitatis, eę quę
sunt annis sexaginta minores. Norint se dispensatōi rei domesticę des-
tendat. Cæterum neq; ociose neq; frigide refugiunt sterilitatem, atq;
desertāt mulieres sanctę, Sara, Rebecca, Rachel, Lia, Anna atq; Eliza-
beth, & plures alię sanctorū patrū vxores. Anna exprobrauit dño,
q; concluderat vultum suam. At nostrę vestales tribuunt laudi, quod
ipse suas aluos, alioqui frugiferas, possunt occludere, Anna sterilitatē
desert. Moniales nostrę laudibus sterilem atollunt vterū, tantū abest
vt desiant. Anna testatur se mulierem nimis infelicem, neq; vino tes-
mulentam, sed multitudine doloris, & meroris pene exanimem. Mo-
nachę aut nostrates se felices atq; iterū felices ostentāt, si nunq; concis-
pian partū, quos ædere valuissent. Neq; tamen caste victitant, dū sua
sponte sterilesunt. Nempe quicquid illud est, quo vxores, liberos nō
admodum caste concipiunt, illud ipsum grauitate ardoris & impetus

Gens. 16. 25. 29

1. Reg. 1.

Lu. 1.

in prauissima desideria pellentis suppleat. Itaq; vt sterilitate spontanea a sanctis vxoribus discrepant, ita quoq; castitate sunt ex diametro infiores.

Gen. 16.

Memorabilis est historia Sarai, coniugis Abrahami, Hæc enim maluit maritum ad Agar ancillam Aegyptiæ ingredi, & ex ancilla filios suscipere, quã sterilitatis notam ferre, Non dubie teneo, Sarai doluisse mariti ingressum ad ancillã, At illo cruciatu maior erat sterilitatis dolor, Neq; defunt alię coniuges, quibus perinde sterilitas doluit, atque Sarai. Id quod in Rachele & Lya terni potest, Quando Rachel ait marito. Da mihi liberos alioqui morior, Præterea non modo vxores, vteri infœcunditas male habuit, sed etiam maritos anxio, Nam eam ob causam Isaac deprecatus est dñm, p vxore sua, eo qd esset sterilis, qui ex

Gen. 29 & 30

audivit eum, & dedit conceptum Rebecce. Præciosa res erat veteribus, liberorum editio, Contra sterilitas lusionibus digna, Propter fecunditatem vxoris præcatur ad dñm Isaac, Propter peccata petit Osee, vt impijs deus matricẽ obstruat, dicens, Da eis dñe vuluam sine liberis, & vbera arenã, Ex maledicto, ex vltionis appetentia, ex iræ flammis, hæc imprecatio destrepuit, non ex pietate,

Gen. 25.

Osee, 9.

Atqui vt Moniales nostre, eũ dijs alienis fornicantur, hoc est cum Dominico, Francisco, Clara & cæteris dijs fictiõis, atq; sicut idola sequitur, ita decora sua conspurcauerunt affectata sterilitate, Percipite autem Ethnice puelle magis qm Christiane, percipite inquit Lye cantum eam, dicentis, Beatam me dicent, Hoc dixit pro beatitudine partu, quẽ illi Balam ancilla pepererat, quẽ ideo se beatam putauit, quod sterilitatis signa omniã alieno partu potuit obliterare, Lya deinde se dote bona prædotatam arbitrabatur, qd misericors dñs dignabatur, & illi ventris fructum donare, Indidem liberos, dei dona, non nunq appellat scriptura, Post hæc & Rachel fecunditatem alui attollit, dicens, Abstulit dominus opprobriũ meum, At dicit aliquis, quorsum hæc tenentur? Hæc de vxoribus sunt prolata, Ad virgines non attinent, Fateor profecto virginitatem esse custodiendam, ab ijs quẽ citra periculũ id possunt, verũ agitas incendio concupiscentie, nubere prorsus volo, ad coniugia sua deo, dehortor ab illo gentium dæ vestæ conuentu,

Gen. 30.

Gen. 49. & 33

Gen. 30.

Quoniã Moniales suo cultu non imitantur Christianos, sed Ethnicos & diuas suas illas Claras, Benedictinas, & Dominicas in locũ Vestæ posuerunt. Id quã est alienũ a maiestate, a voluntate dei, Relinquo ita dicandũ sacrarum litterarũ accuratis inspectoribus. Tacere nequeo in Conuentibus Monialiũ. haud qm conseruari virginitatem, quam Paulus commẽdat, suppullulãri vero didici nefandissima scelera, Necant

Vestæ.

6.
aliquē liberos, quos nondum ediderunt. Deinde obsistunt nonnullē
conceptioni liberorum, eedem tamen scortationi nō obsistunt. Quid
ego illis inculcare audeo: nisi vt matrimonijs sese iungant euestigio,
Aptis ad matrimonia, atq; presertim ad ea aspirantibus voto, sterilita-
tis ignominiam cur non ostenderem? Quid ni eos rogaŕem? Cur non
impellerem ad propriū officium? Officiū mulierū est, vt sint so-
cia, vt sint auxilia virorum, vt solitudinem ipse excolant, vt mundū
liberis confutum nobis exhibeant.

Gen. 2.

CNeq; ioco, neq; frustra, scriptura tot locis præcipit, atq; in hæc ver-
ba loquitur, Crescite & multiplicamini, & replete terram. Hoc præcep-
tum, vt est primum, & toties ingeminatū, ita cum maiori voluntatis
propensione studioq; est explendum, ita similiter debemus illud fre-
quentissime excipere. Solet etem ingeminatio & reiteratio sermonis, in
geminatio, veluti instantia exigere & vigere. Ideoq; non me lab oris
tædui locos aliquot scripturæ ad id conferre. Habemus hoc præcep-
tum Gene. 1. 8. 9. & reliquis in locis.

Gen. 1.

CNeq; te latere volo, vni perso-
næ hoc præceptum reficuisse dominū. Siquidem dominus ait ad Ia-
cob, Crescite, & multiplicare. Quid multis: hanc benedictionē vber-
tatis videmus in proeſbio fuisse benedictum. Nam Rebecæ
sic bene optauerunt, dicentes, Cresceas in mille milia. At non solum
sic bene optauerunt, dicentes, Cresceas in mille milia. At non solum
præceptum illud dominus proposuit, sed & spiritum eius prodidit,
confessans multiplicationem eius esse muneris, non humanæ facultat-
is, dicendo, Faciam te crescere vehementissime. Ecce misericordi-
ter facit, atque præstat, quod iure exegit. Atque non solum pñs, sed
& alijs & ancillæ filijs tantum beneficij elargitur. Hismæli etem ean-
dem misericordiam pollicetur, ac desert, inquiens, Benedicam ei, &
augebo & multiplicabo eum valde. Id quod ancillæ Abrahami spo-
ponderat. Nunc quis non tenet, quam sunt ad matrimonia hor-
tandi quos aptos nuptijs dñs effecit?

Gen. 35.

Gen. 24.

CSiquidem illi & præceptum, & vires a domino donatas habent,
præceptum esse quis potest negare: atque quis nō videt, dominū nō ideo
socias uxores creauisse, ut quisque sua cum uxore terram adimpleret?
Respondent Monachæ Monichiq; Equi & equæ, quos præter ma-
trimonia, vrit carnis libido, an sint ab hoc præcepto exempti?

Gen. 17.

Gen. eodem

Gene. 16.

CTum edisserant, utrum libet uinculum fortius sit, an dei, an Papæ.
Verum enim uero cum utriusque uinculis dstringuntur, cuius adhe-
rebunt potissimum iussibus: Iuratas uos asseritis uestris conuenticulis
uestralis: item diuis uestris: Ideoque metu fractæ humano perus-
pitis diuinum iussum, & pontificis lamia colitis.

Iure quero an iniuria dei: Quando domino deo multo magis est obsequendum. Priores estis alligatē deo, tum per ignorantiam pontificie specui. Repite quæso e lacu pontificū, serenum cœlum dei suspiciat, colite terram, cōseruate sic etatem humanam, suffragia viris debita exhibentes, Quoniā sic eritis summo, optimo, maximoq; pontifici obtemperantes, & feliciores,

Postremo, quod ad huius argumenti locū pertinet, nolo vos latere, de verbo dei nihil casurum, neq; quibunt verba dei transire vacua. Cœlū illud, terraq; transibunt, verba dei non trāsibunt. Facies mundi, quem philosophi perpetuū menciuntur, antiquabitur, de verbo dei nequidem apiculus deperibit. Nunc autē nulli non est notū, quod de Abrahamo semen desponderit in numerū, dicens. Suspice cœlum, & numera stellas, si potes, qui subiecit. Sic erit semen tuum. Itaq; semen Abrahæ fore oportet sicut cœli stellas, arenā maris, terręq; puluerem, Innumeros oportet esse promissionis & vitę æternę filios. Porro eum numerū haud quāquam assequemur cœlibatu. Ergo nubite mulieres, Si spiritus vester ad nupcias vos ducit, pulso metu perfidite, voti, iuramentiq; Quoando pontificia tela subtilior sit, quam quæ possit tantorum facinorum metum inferre,

Gen, 15,

DE OPERVM DELECTV.

Nunc ad alium venio locū, in quo diligenter animaduertatis operum & ministeriorū discrimen atq; delectum. Et cum primis scitote, Consuetudinē vestram, a consuetudine Christi, voluntateq; diuina remota. Quādo operas quas primū exigit deus, vos toto æuo vix semel præstatis, Quin potius haud vsq; sagacitatis operari, id quod maximę dominus poscit, Facitis quidem in cœnobijs vestris quæ fieri queunt sed non prima, neq; talia, neq; tanta, qualia atq; quanta operamini. Est in vita vestra neglectus & sordida oscitatio. Est in operib; stulticia & coarguenda vanitas. Est in cursu preposterus ordo. Quantū dei interest ausim statuere, Deum, & vos, & opera vestra auersari. Adeo itidem a deo pronuciare, deū vestro studio sepius offendi, rarius placari. Vos omnem salutem in operibus sitam opinamini. Ego nihil salutis, plurimū damnationis operam vestram habere non dubito. Operibus bonis nihil addimus deo, neq; malis detrahimus, Opera nostra proximum aspiciant, in fratres effluant. Hæc quo planius exponam, ordine differam. Id quod deo placet & obsequitur vna fides est, a qua ne quidē caritatem, aut fiduciam, vel spem, vel timorem dei diuellat. Nihil est quod diuinā maiestatem ledit, q̄ fallax incredulitas. Nulla res magis oblectatur deus quam fide, Nobilis est super hoc dicto

A.

historia, memoratu digna, atq; leuis portari, quā vdui munimentū
 eius: quod propositū est afferre: destinavi, quia proluxas confirmatio:
 nes iam nō vacat coaptare. **In Numeris. c. 14.** Vsq; q̄ detrahit mihi po-
 pulus iste: Quousq; non credent mihi in omnibus signis, quę feci cor-
 ram eis: Feriam igitur eos pestilentia atq; consumam. **Hęc credargutio**
 satis ostendit, deum incredulitate lædi, atq; eius gloriā attenuari, quia
 dicit. Vsq; q̄ detrahit mihi populus iste: proficiscebatur autē ea detra-
 ctio ex incredulitate, quoniam sequitur. Quousq; non credent mihi:
Itaq; probatur, deum exacerbari per infidelitatem, Id quod alius pro-
phetarū approbat, dicens. Sicut in exacerbatione in deserto vbi tenta-
uerunt me patres vestri, probauerunt & viderunt opera mea. Proinde
sequitur diuinam maiestatem offendi infidelitate. Porro incredulitas
crebro ac insectanter diuinā voluntatem obiurgat & blasphemat. Pre-
terea omnia in malū cedunt. Nam pollutis & infidelibus nihil est pur-
rum, sed polluta est illorum mens & cōscientia. Quippe pleni sunt Tit, 1,
 hypocrisis, pleni simulationis, pleni abominationis, pleni reprobato-
 rum operum, dicente Paulo. Deum profitentur se scire, cæterum factis Eodem
 negant, cum sint abominabiles & ad omne opus bonum reprobi.
Moses maledictor: tragœdiā mouet aduersum eos, qui domini vocē Deu, 28,
 non audiunt. Is simul atq; expulit maledicta, penas sequissimas eiacular-
 tur. **In summa. Sicut sola fides inferuit deo. Ita vna infidelitas ad-**
 uersus deum tumet. ¶ **Fides, cibus est vitę, haud deperiens. Increduli** Iohan, 6,
 tas cibatus est mortis, assidue disperdens. Fides opus est, cui omnia Eodem,
 opera obtemperant quodq; suspiciunt cetera. Cuius contemplatione
 nihil est non sanctū, non purum, nil non syncerum, sicut Paulus ait, Tit, 1,
 Omnia quidē pura puris. Et alibi, omnia cooperantur in bonum, ijs
 qui vocati sunt sancti. Verum hæc fides vnico verbo inspiratur & ad
 seruat, teste Apostolo. **Fides ex auditu, auditus per verbū Christi. Cui** Ro, 10,
 non est alienū. Si audieris excelsior eris. Si nō audieris maledictus eris. **Dei, 25,**
 Qui audit & credit, hic viuet, qui non audit hic condemnatur. Siquis **1, Pet, 1,**
 dem renascimur per sermonem dei. **Nunc autē, & natiuitas, & vita iusti** Iacob, 1,
 & excellentia, e fide pendent. Igitur a verbo. Contendimus vero omnia
 reuereri fidem tanq; parentem, & omnia illi primas iure voluntateq;
 dare. Ergo verbo dei (quod verbū est fidei, spei, caritatis, fiducia; timo-
 risq;) omnia cedent. ¶ **Id ego per Evangelicos testes probare volo.**
 ¶ **Marimonij contractus ab initio laudatus fuit, is tamen stat, dum** Lu. 14,
 eius cursu prepediit Evangelij annuntiatio. Quod domin⁹ testatur de
 eo, qui rogatus ad cœnam respondit. Vxorē duxi venire nō possum.
 Illi volenti sponsalia persequi, dominus ait, qui vocatus est, dignus
 non erat. Hac enim responsione (qua & alios incessit) testatur dñs.

Matth.
Deute. 8.
Iohan. 17.

Dominicam cenulam nuptijs alioqui non illaudatis anteponendam. Cenantes capescere cibum, quis inficiabitur? At cibus domini verbum dei est. Sicut scribitur, non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod egreditur de ore domini. **E**t ob causam Christi sic orat. Sanctifica eos per veritatem tuam, sermo tuus veritas. Sic per sermonem dei sanctificantur, & aluntur concenatores eius cense ad quam dominus eius cauit. **A**t hæc ratio minor est, quam a tantis sanctulis cœlebitibus excipiatur. Quãdo ipsi non sic contēnunt luxuriã, sicuti nuptias execrantur. Proinde missam eam faciamus.

SEPULTURA PARENTVM verbo dei cedit.

Gen. 50.

Nunc venio paulatim ad grauiora, & hic vos ridiculi cœlibes, annuetis, sepulturã, officium esse haud illudendũ. Ioseph namq; patrem suum Iacob sepeliuit, ac ad patris sepulturã comites nõ ignobiles acciuit. **V**rum si hoc vel officium vel opus cum auditione vel annuntiatione verbi diuini componas, videbis Christo iudice, fere nullam esse parentum amicorumq; sepulturam, adeo vbiq; verbi euulgationi cedere sepulturã. **A**pponite aurem Christo, is conspicue docebit vos, eam esse magna paruis preferendã, quatenus debeatis etiã minora reliquere, & maioribus incumbere. Ihesus ait ad alterũ. Sequere me. Ille autem dixit. Domine, permitte mihi primũ abire, & sepelire patrem meum. Dixit autẽ ei Ihesus. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos, tu vero vade & annuncia regnum dei. **Q**uod posset hoc sermone clarius afferri testimoniũ: quo probari licet, maiestatem diuini verbi tantã esse, cui parentum sepultura cedat. Imo videmus relinquendã sepulturam, quæ verbi prædicationẽ impedit. Porro auditionem & prædicationẽ verbi merito compono, id quod alia parentia infra probabitur. Christi ait. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos, Mortuus ille; quẽ humare discipulus voluit; pater erat, discipulus; filius. Tamen vetat illi patrem sepelire, & ad verbi dei prædicationem extrudit. **F**ateamur incredulos, mortuos esse, & eorum sepulturã eis esse negotio, qui quoq; incredulitate obierunt. Neq; tamen ideo negabimus nephas esse credulo, si infidelem patrem terræ commendet. Quippe perfecti debemus esse, sicut in cœlis pater, qui facit solem suum oriri super bonos & malos, qui homines & iumenta saluat. **T**ubet etiã Moses, vt & fratres fidei & aduentus benigne tractemus. Ergo Christus non subduxit discipulũ a sepultura patris sine respectu, at tum ab illiusmodi officio traxit eũ verbi diuini prædicatione impediatur. Id quæso in cordibus vestris alte reponite. **S**cio.

Matth. 7.

en & in hac re vos hallucinari, & perperam iudicare homines, condē-
nare tales, quales Christus exigit. Cæteriū quam debeatis, ob periciam
legis dei capiendam relinquere sepulturas vestras nūgales iam didis-
cistis. **N**unc venio ad aliud officium haud improbandum.

DE SALVTATIONE
proximorum.

Breuiter hic perstrinxisse volo, humanitatem dicentiū salutationes
& vale, nequaquam exprobandā. Id quod passim in Paulinis Epistolis
cernere quibitis. At erat quidem alius discipulus, qui dixit. Sequar te **Lucæ. 9.**
domine, sed permittite mihi prius, vt dicā vale iis, qui sunt domi mee.
At ad illū Ihesus, Nemo qui manu sua admota aratro respexit a-
tergo, aptus est regno dei. Procul dubio fuerit, eum discipulū missum
vt predicaret verbum dei, quoniam in principio. c. 9. Lucæ (vnde hæc
huc transposui) scribitur. Misit illos vt prædicarent regnum dei, Tum
constat ex facto & verbo proxime coherente (scz, Tu vade & annun-
cia regnum dei) eundem discipulū prædicandi Euangelij mandatum
subiisse. Sed tamen ob id officij, Christus dicit discipulo (volenti do-
mesticis suis valedicere) Nemo aptus est regno dei, qui manu aratro,
hoc verbo dei, apposita, videt retro, hoc est ad amicos. Hic ego qua
vos aqua aspergam, qui operas dedicatis, quas odit dominus & tamē
mauult easdem prodigere, q̄ verbum dei obseruare. Licita est saluta-
tio, licitaq; similiter valedictio, tamen licita, ineptos faciunt, si maioris
bus decahant.

DE HOSPITALITATE.

Ad hospitalitatem venio, hic nihil precibus impetrare conabor,
quod vos debetis, scripturis ic̄ti, & deuincti adseuerare. Velle sæpius **Matt. 25.**
scripturā vt simus hospitales, E multis vnum vobis obtendam, Illud
Christi, Hospes fui, & me recepistis hospitio, igitur venite & percipite
regnum, aut sic, hospes fui, & non collegistis me, Ideo ibitis in suppli-
cium æternum, Videte quid vobis hospitalitas offerat, Equidem
opinor gladium & oleam, mortem & vitam. Conferte hospitalitatis
opus, ad auditionem verbi dei, Tum audite pronunciantem Christū,
atq; eius sententiā sine murmure comprobate, Erat mulier quædam
Martha noīe, q̄ illū accepit in domū suā (viden q; collegit hospitio?)
nota sequentia, Maria autē assidens ad pedes Ihesu, audiebat verbum
illius, Martha distrahebatur circa frequens ministeriū. Maria ociosa **Luc. x**
didicit verbū dñi. Martha Mariā ad hospitalitatē & ministeriū vocat,

Ihesus autem excusat, dicens, Maria bonam partem elegit, quæ non au-
ferretur ab ea. Hæc sententia Christi, duo nos erudit. Primū idem iuris
habere discitentem dei verbum, quod habet docens. Siquidem hoc nō
difficile, ex prioribus dictis, huic collatis patebit. **S**ecundo docet hæc
altercatio duarū sororum, haud iniudicata. Maius quiddā esse, discere
dei verbum, q̄ ministrare. Proinde aperite oculos, diiudicate consuetu-
dinem vestram, & opera. Melioribus primū studete, tum minora tran-
sire, si vacat & licet, prudentes estote, oleum in lampadis observate.

PAUPERVM EELE MOSINA.

Iohannis. 12.

Porro non modo hospitalitas suos oculos in volūtatem verbi di-
uini, veluti reginam, subrigit, sed etiam ipse succursus miserorū. Nam
cum Iudas obstrepuisset Christo, perferenti effusionē vnguenti, acate-
texuisset, potuisset vnguentū illud venire, & dari pauperibus. Respon-
dit Christus, Pauperes semper habetis, me autē non semper habetis.

PARENTIBVS FILII NON DE- bent obedire, subducentibus a verbo dei

Matthæi. 10.

Deuter. 33.

Matthæi. 12.

Lucæ. 2.

Exo. 20.

Incredibilia ihs duo ponamus. Adeo antecellere nōibus multis
annunciationē & auditionem diuini verbi, q̄ omnia externa relinquit.
da non ambigo, quibus vincitur aut impeditur dei sermo, quia Chri-
stus ait, Nolite arbitrari q̄ venerim mittere pacem, sed gladiū. Veni, nō
separare hominē aduersus patrem suū, & filiam aduersus matrem &c.
Hoc de ihs dicit, qui docent aut discunt dei verbum, id quod cōtextus
Euangelicus, & latens illa voluntas copiose cōvincit. Huic Moſen ad-
damus, dicentem, Qui dixit patri suo, & matri suæ nescio vos. Et fra-
tribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos. Hi custodierunt elo-
quium tuum, & pactum tuū. Euoluite post hæc vnam aut alterā pa-
ginam, dispeream, si non offenditis Christiū id matri suæ, q̄ q̄ omnib.
sanctissimę, fecisse. Dixerat em̄ quidem, Ecce mater tua, & fratres tui
foris stant quærentes te. Cui respondens Ihesus, ait, Quæ est mater mea
& qui sunt fratres mei? Quo distant, quæ est mater mea. Non noui ma-
trem meā? Equidem non cerno discrimen horum sermonū. Qui sunt
fratres mei, Fratres ignoro vos, Nisi quod ille festiuior & acrior est ser-
mo, ut pute sale conditior, hic vero simplicior & agrestior. Spectate
illud om̄ssī Christi in templo quid responderit, parentibus dolentiæ
plenis. Quid est, ait filius parentibus, q̄ me dolentes querebatis? Nescie-
batis, q̄ in his q̄ patris mei sunt oportet me esse. Audiuit autē doctores
& interrogauit super scripturæ sententijs, potior ergo est operatio ver-
bi dei, qualibet alia re, Nam quā q̄ alioqui præceptū habeamus super
diligendis

9.
diligendis parentibus & habeat secum suam promissionem. Atamen
nihil verius fuit Christus, sanctissime virgini matri suae dicere. Quid
me queritis, nescitis q̄ in his oportet me esse, quę sunt patris mei: Item
quę est mater mea.

Eph. 6.

Nunc vos Moniales utiq; conuenio, & per viscera Ihesu Christi
obtestor, vt idem dicatis muscosis vestris prepositis, & Monachis, qui
per suas tradicuntulas a verbo dei vos faciunt alienas. Dicite intripide
Quis est meus pater: Quid est quod me queris? Nescis q̄ in his quę
dei sunt oportet me esse. Absq; periculo Christi factū imitari potestis.

1. Corinth. 1.

Addite potestati vestre laudabilē istam voluntatem. Optate mucos
& ronehos & plagas magis tolerare, q̄ a lectione, ab auditione, a pre-
dicatione submoueri. **B**aptizationem similiter cedere predicationi,
videtur Paulus asserere, dicens. Non misit me Christus vt baptizarem
sed vt Euangelizarem. Paulus erat vas electionis, quod nomen Christi
coram regibus & vulgo portabat. Neq; alia re poterat gloriā Christi,
plus illustrare, q̄ verbo. Eo piscabatur homines. Eo genuit sarctos in
Christo. Eo baptizauit inuisibilē & inuisibilem spiritū. Eo cetera au-
ditorū insinuat. **E**it sc̄q; verbi publicationē externe illi baptismi
adeo proposuit, vt nihil cunctareur testari, se missum vt predicet, nō
vt baptizet. Prestat itaq; verbi predicatio baptismō, atq; insigne pre-
stat & modis certe multis antecellit. **I**d quod ratione, ducta e Christi
dicto, probari potest. Nam Christus ait, Qui non credit iam iudicatus
est. **I**tem. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui vero non
crediderit condemnabitur. Summa credentiū fides existit, & melior
est fides baptismō. **P**ropterea dñs ait, Qui non credit condemnabitur.

Johan. 3.

Mar. ultimo

Hęc cauda satis ostendit q̄ sit baptismō precellentior fides, in tantū q̄
baptism⁹ sine fide nullus est, neq; plusculū sanctimonie baptismatio in
credulis demersis aqua confert, q̄ potest inmersio mergulorū eis cōferre.
Fortasse foret vtilior ablutio balnei, q̄ baptisatio, q̄ hęc non extirgat
sordes, illa vero corporis immundiciā eluat, & corpus expoliat.

Nunc si nihil valet baptismus sine fide. Insuper baptismationē nihil
valere sine verbo, quia fides per verbū Christi insunditur, atq; per ver-
bum cōseruatur, sicut scriptū est. Seruas seminas iustitie, & vias sancto-
rum custodiens. **P**roinde possessionē meriti tuā esse opinor. **Q**u-
omnia externa locū dant verbo. Ideoq; si cursum & operam verbi
prepediūt, arcenda sunt ipsa, quę possunt vtique impedire verbum.
Consistent nuptiæ, stabit hospitalis pietas. Tenēbit gradū sepulura.
Retrahet pedem succursio miserorū. Tarcabit filiorū ergo charos p-
rentes) obsecutio. **I**n summa, nihil est, quod non desigat oculos in
voluntatem & imperiū verbi. Hoc iudiciū quantulūcūq; extet, vobis

proverb. 2.

comitendo, atq; sic comendo ne temere quempiam execremint, quasi
parum religiosum, qui non in minoribus vestris furit aut perpetuo in
minimis veluti in syrenis scopulis infenescit. ¶ Alienos autem
iudicatis iniquissime, quia non secundum legem dei, sed secundum faciem
humani pectoris decernitis. O misere vos puellae, o perditae nymphae,
o insensata aetas. Quonia decimatis mentam, rutam, & cymintum, & res
liquas minutias, maiora vero legis negligitis. Vos iudicat vox Christi,
liberos autem in Christo iudicat stultum & demens cordis somnium. Hoc ut
est edentulum, sic non mordet, Illud ut est diuinum, ita solo iudicatu in-
terficit, quia spiritu oris necat.

Esai. 1.

¶ Pro coronide vobis hanc rem haud audebam celare. Neque mura-
mura siue preculas vestras, neque sacrificia vestra deum magnificare.
Immo quas vocatis orationes. Esaias abiicit & proscribit, nisi eas mun-
dicia cordis ante ear, dicens. Cum extenderit manus vestras, auertam
oculos meos a vobis, & cum multiplicaueritis orationem, non exau-
diam. hucusque, caetera infra persequar. Nunc vestras aures alioqui la-
pideas obstruitis: Si non audietis, audient lapides, & favebuntur, domi-
no deo, extentas ad orationem manus nequaquam placituras, nisi primum
corda laueritis fide, atque cordis mundiciem fueritis affecti. Videte hoc
ipsum dehormentamentum. Cum multiplicaueritis orationem non ex-
audiam. Putatis Esaiam orationes vestrae absimiles notauisse? Iudei
erant titulo ac in speciem fideles. Quales sint omnes simulati & ficti
Christiani. Quales vos esse, possum non friuole pronunciare. Porro si
preces multiplicatas deus aueritur. Cur totas dies noctesque insumitis
orationum multiplicatione? Atque sic aetatem proteritis, tanquam sit
precum multiplicatio salutis summa. ¶ Proinde vos non nihil andere
neutiquam ignoramus. Audent inquam nos (qui illiusmodi preces rita-
demus & deprecamur) damnationi adiudicare. Indidem proca scripturae
interpretatio erepsit, qua pertinaciter vestra defenditis, & Esaiam pe-
culcatis. Quocienscunque orationem multiplicaueritis non audiet dominus
hoc Esaias, hoc Christus docet. Propterea dicit Christus. Cum orauer-
itis nolite esse multiloqui, sicut Ethnici, Ethnicorum est absque intellectu
multa offundere. Christianorum vero non modo spiritu, sed mente, ne-
dum lingua & sibilo, sed corde & intellectu precari. Atque per breuiter,
Magis vult quinque verba Pauli intelligendo orare, quam decem milia
verbum. Vos autem ne contumini quidem superiores esse intellectu, sed
numero solo & vana multitudine precationum. Iam videtis exercitum ora-
tionum inuisum deo. Nunc dabitis coacti officia vestra res esse perditas.
Modo intelligitis vos tanto magis offendere deum, quanto orationes
multiplicatis. Supra haec notatis oratione vestra multiplicata diuinum

Matthaei. 5.
1. Corin. 14.

verbū impediri, refrigerari charitatis ardorem, fidei flammās restinguī.

10.

DE SACRIFICIIS.

Nec est vt sacrificiorū genera, copiamq; nobis obtendatis. Nempe sacrificijs, scientiam dei antepone Osee, dicens. Scientiam dei plus volui q̄ holocausta. Christ⁹ aut̄ exigit maiora primū. Oportet inquit, maiora legis primum facere, iudiciū, misericordiam, & fidem. Ergo relinquere debetis minora, si maiorib⁹ sunt impedimento. At nihil minus facitis, q̄ q; Christi doctrinam accipiatis. Piaculū grande censuris admitti, si quis lampadū cōcinnator, restinctos lychnos sinat fumigare donec audiat dei sermonē. Altaria vestra amicitis varijs; in cultu exteriorū anxie laboratis, atq; ad illam superstitionē vehimini in curribus Pharaonis, in equis & mulis, intellectu carentibus. hoc est seniorum vestrorum traditionibus. Qui tales fuligines offundunt. Qui stultas & aniles vitę formas prescribunt. Qui per elementa mundi, & solidam philosophiā vos deprecantur. Qui a mandato & verbis vitę æternę vos diripiunt, & vehunt in lacum mendaciorū atq; somniorū. Quia a verbis (quę sunt spiritus & vita) vos amoluntur. Tum ventis suis circumcirca agunt, & funibus implicant.

Osee. 6.
Math. 23.

Iohan. 6.

Eodem.

Osee. 4
Esa. 5.

Iohan. 5.

Eodem.

Tiū. 1.

Captiuos vos ducunt prelati vestri. Ideo sanguis sanguinē tergite, Esaias dicit. Captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. In captiuitate agitis. non in libertate, quia scientiam non habetis. Captiuos vos tenet vanitas, & superstitio, nendū estis Christi, qm̄ n̄ qui Christi sunt, liberi sunt ab om̄i onere. Iuxta illud non possunt filij sponsi lugere, q̄ diu spons⁹ fuerit cum eis. Veritas liberos reddit, hoīm traditio captiuat. Discipuli Christi nō sunt captiui, sed liberi. Serui ceremoniarum captiui sunt, sed nō discipuli Christi, dicente Christo. Si māseritis in sermone meo, vere discipuli mei estis, & cognoscetis veritatem, & veritas vos liberos reddet. Ergo non sunt discipuli Christi, qui non manent in sermone dei, Deinde veritatē minime cognoscūt, qui dei sermonem egrediuntur, mendacia vero & scernia, atq; vitiones cordis perspicacius intuent. Ideo ihs s̄ qua cōtingit captiuitas, per se tuaq; cōscientię turbatio & rēptas, q; in sermone Christi nō perstant. Ab his bonis ad illa mala rapiunt constitutiones patrum & somniorū vestrorū. Hęc debeo vobis acriter dicere, vt despectis & ppulsis hoīm decretis, i fidelē sermonē & sanā doctrinā queatis venire. Pauli sermo sic habet. Redarguito illos s̄ ueriter, vt sani sint in fide, nō attendentes Iudaicis fabulis, & p̄ceptis hoīm, auersantiū veritatem. Liquido docet Paulus hoīm p̄cepta veritatem auersari. Quippe ait. Vt non attendat mandata hoīm, auersantiū veritatē, proinde hoēs suis mandatis auersantiū veritatem. Quod est omnium serme prophetarū ore detritum.

C ij

Math. 16.

Christus quoque suadet discipulis, cauendum esse a fermento pharisaeorum. Frustra deum colunt, qui per doctrinas & mandata hominum colunt.

Math. 15.
Leuit. 2, & 6.

Itaque oleum & operam vestram vos perdidisse condiscite. Quociescumque deum colitis, iuxta traditionum formulas. Deinde sacrificia fermenta offeritis contra Moysen & Christum. Tum obseruatis hominum precepta (velut pestem) vitanda. Postremo fidem amisistis verbum dei dehonorastis, nihil salutis consequentes, damnationis multum ferens.

Coenobia vestra non sunt in veritate fundata, sed extructa hominum inuentione, restat ergo fieri non posse, ut officium gratum deo presteris, si celibes manetis in captiuitate. **F**ulce consistere arbitror, quam nihil momenti Monachorum celibatus contineat, quam ad nullam frugem perducat coelibes, quam steret in mendacijs & hominum preceptis, quam longe alia deus requirat, quibus coli se permittit, quam sint deo odiosa precum murmurata, multiplicatae orationes, sacrificia e fermento pharisaeorum condita, quam expediat cuestigio captiuos liberari, ut factos Christi discipulos laetemur.

Rho. 14.

1. Corint. 10.

1. Corint. 10.

1. Corint. 9.

Nunc venio ad ius & pietatem, quam debemus inuicem alter alteri tribuere. De rebus illis sine quibus contingit vita repromissa, sic nos Paulus in obsequium aliorum propendere vult, ut nemo se spectet, sed quisque oculos in commoda aliorum habeat defixos. Res autem illae sunt esca, cibus, circumcisio, preputium, sacrificia & in summa, omnia cerimoniam in quibus non est regnum dei. Non enim est regnum dei cibus & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto. De his, quae licent, sic statuit Paulus. Nemo quod suum est quaerat, sed quisque quod est alterius, quod non sic accipio. Quod quisque debeat fortunam aliorum quaerere, aut opes compilare. Quemadmodum Rhomanus Pontifex facto interpretatur. At is est sensus. Estote tales, ut nullum praebatis offendiculum, neque Iudaeis, neque Graecis, neque Ecclesiae dei, quemadmodum ego per omnia omnibus placeo, non quaerens meam ipsius utilitatem, sed multorum, ut salui fiant. Sic fit Paulus omnibus omnia, ut omnino aliquos seruet. Tulimus nos haecenus Monachorum imbecillitatem, temperauimus nobis cibus, multiplicauimus poculas, ieiunauimus, ceciniimus, luximus, atque assidue predicamus iuxta externa neminem iudicari debere, sensimus acerbiter votorum, atque equalia tormenta sensimus, quanta sentiunt circumcisi, nemo tamen illorum nostro cruciatu sit melior, nemo se demittit, aut (si maus) libertatem Christi subit. Sustinuimus multa iam secula illorum iudaicas fabulas, ethnicorum habitum & formam, quam ipsi gerunt, nemo desciscit a iugo captiuitatis, nemo pondus excutit. Ideo tandem relinquendos puto, ne nostram libertatem excedat illorum spontaneus carcer. Tamen non illibenter

stultitiam eorum tolleramus, ac in eorum formam transformamur, ut ipsi denique induantur homine nouo, creato in iustitia & veritate, Sic querimus quæ sunt illorum, atq; debemus, quia nemo sui iuris est, sed vnusquisq; ad ias fratris pertinet. Adeo ne debemus nobis ipsis placere, sed vnusquisq; nostrum proximo placeat in bonum ad edificationem. Rho. 15.
Omnes sumus vnum corpus, multa membra, habens, Proinde pulso dissidio debemus inuicem alij pro alijs sollicitudinem membrorum gerere. Si vnus patitur, simul patientur omnes. Si vnus glorificatur, glorificabuntur omnes cæteri. Itaq; debemus flere cum flentibus & gaudere cum gaudentibus. 1. Corint. 12. Eodem. Rho. 12.

Nullum est presentius insigne ac testimonium discipulorum Christi, quam est dilectio, dicente Christo. In hoc cognoscet quod discipuli mei estis si mutua charitatem habueritis. Porro sicut fide coagulatur Christo, sic charitate proximo. Charitatis obsequia redundat ex glutino, a quo Christo coalescimus. Teste Paulo. Neque Christus placuit sibi ipsi, sed quemadmodum scriptum opprobria opprobrantium tibi ceciderunt in me. Christi voluntas & natura ad id venit ut ministraret suis, Nos autem quorquos sumus baptizati, Christi naturam induimus, & Christi spiritu acti non possumus non imitari magistrum, si sumus Christiani. Contra hoc baptismum, Contra oleam cui sumus per baptismum insiti. Contra iusiurandum quod Christo prestimus cænobium nostra fortiter pugnamus. Quando nulli vestrorum liceat, (nisi velit humanum votum infringere relicta vestris statutis & regulis) subuenire proximo. Hoc vnum est quod ostendit abominationem monasteriorum. **I**actatis vos esse Christi discipulos, iactatis vos propius nobis accedere Christo, & id quod maxime præcipit, maxime posithabetis. Nempe proximorum curam, Christus non modo doctrinam, sed etiam exemplum dedit, ut ministraremus, ut succurreremus proximo, ut eum edificaremus. Iusserunt idem prophetae, post Moysen vnum afferam & alterum Esaiam. 1. Echie. 18. dicentes. Subuenite oppresso defendite viduam &c. Christus ait. Misericordiam magis volo, quam sacrificium. Item, quod minimo non fecistis, mihi quasi indigo reputabo non esse factum. Vos manet æternus ignis, si proximum nudum, egenum, peregrinantem non iuueritis: aut si ius amicitie, quod proximo debetis transuolatis, sacrificijs studentes. Nunc autem cum monasteria aut potius vota vestra ius & amicitiam proximis debita rumpunt, aboleri & comminui, atque in puluerem vento dispergenda redigi debent.

Animaduertendum est illud. Cum offers munus tuum & recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum & vade & reconciliari fratri tuo. Nam hæc Christi doctrinam simul Math. 5.

vesiram stupiditatem conuellit, & ad amorem proximi trahit, egregie
statuens, q̄ sacrificia sunt postergenda, atq; differenda, donec irati,
soluerimus amicitie ius

C Adclaudam illud. 1. Timo. 5. Si qua suis & maxime familiaribus nō
prouidet fidem abnegauit, & est infidelis deterior. **I**s qui hoc dicit, Si nō
prouidet familiaribus, abnegauit fidem, sup̄ c. 3. inquit. Qui bene mis-
nistrauerint multā libertatē in fide acquirunt, quę est in Christo Ihesu.
Quo nō obscure docet Paul⁹ libertatē Christianorū, quę est per fidē,
impense augetur per ministeriū in liberos & familias colatū. Proinde
de oēs dei ministros ex disp̄satione domus sue metitur. Itaq; fructuo-
sum & salubre ministeriū est, quod proximis impendimus, atq; ante-
ponendum vniuersis sacrificijs, quibus fidei libertas non augetur, sed
interim tumescit, nonnunq̄ prorsus vel euolat vel restinguitur.

Ergo mulieres tandem oculos in lucernam pedum vestrorū sustol-
lite, curam faxei templi, cōmutate in optabilem, pro lapideis fanie
templa viua curantes. Quandoquidem grauiora legis negligitis, exco-
lenes culicem, deglucientes camelū. Dum templa marmorea expolita
auro, argento, purpura, cæreis, candelis, item molli concentione infar-
citis, præteritis iudiciū, negligitis misericordiā, & fidem deperditis. Pri-
mū oportet viuis templis nō deesse vos. Adfueritis autē si liberos pro-
creabitis, si verbo fidei primā infantia formabitis domi. Si domestica
curam geretis. Si & bona & mala, si dulcia, si amara mūdi tuleritis ani-
mo æquo. Si crucem Christi portabitis. Sunt qui peregrinantur ne-
cessitate, hospitādi. Sunt qui affliguntur, consolandi. Sunt multa mis-
serorum genera, quorum curam minoris factis cura delubri lignei aut
petricosi. Profecto negligitis maiora, quia vos sollicitudo possidet
minorum.

Deinceps quanta mala neglectus meliorū, propaget, noluit tacere
Paulus, dicens. Ociose discunt circū ire domus. At neq; ociantur, sed
garrunt, q̄ tacenda essent. Ab illis em̄ monialibus, quot fraudes fidei,
quot portenta, quot fascinationes eruperint nunc dicere nequeo. Inde
somniaorū anxia obseruatio. Augurumq; & ariolorū supersticio non
nihil virū assumpsit. Ab illis itidē apologationes, fabulę, omne deniq;
dicacitatis semen obortum, non in vilitatem, sed perniciem & sermo-
nis & vitæ. Quid autē debuit ocium aliud proferre: non colus earum
quę nent, nō cult⁹ edis, nō varia sacrificia, sed omnia eiusmodi mala,
omnes tales rei publicę pestes sola domestica administratio, diligenter
dispensata, impediret & contereret. Quę tanto præcellit religionē Mo-
nialium pondere, quanto aurum, argento præcellentius est. Non sinit
Episcopus (hoc est cuiusq; congregationis sacerdos qui præ est, quem

parrochum appellant) iuniores annis sexaginta vel professionem aut vota perficere viduitatis aut virginitatis, sed promissiones: si quas iuramento seu voto rectas emiserunt irriter, ad matrimonia suadens.

Inter ista mala si iter positi sunt monachi, de quibus & nunc tractabitur. Cui primis certum esse opinor. Coelibes esse per multos, castos autem paucissimos. Deinde in matrimonio quaeque caste vivere, qui coelebs non est. Coelebs. n. est qui non est maritus. Coelibatus, non matrimonium.

Coelibes.

De coelibe sic scripsit Paulus. Qui coelebs est curat ea, quae sunt domini, quanto placiturus sit domino. At is qui duxit uxorem, sollicitus est de his, quae sunt mundi, quanto placiturus sit uxori, Sermo iste duo nos docet, prius est, Coelibatum, & ductum uxoris opponi, posterius est, Ministros Christi haud quodammodo auocandos esse a coelibatu. Data ratione, quod copulatus uxori, curat, quae ad modum uxori placeat, non deo. Contra coelebs, ad alia, quae domini sunt spectat. Videto quae so curae viri usque distantia. Coelebs domini, Maritus mundi res curat. Nunc autem inficiari nemo potest, ministros oportere super rebus domini suorum esse sollicitos. Sic. n. & Paulus & Petrus seruis mandant, ut oculos ex animo habeant intentos in comoda domini suorum. At quis diffitebitur Sacerdotes & Monachos, ministros esse domini? Ergo ut curare diuinas res debent, sic incumbere Coelibatu. Quia coelebs fuerit, qui curat quae domini sunt. Praeterea Paulus, 1. Cor. 7. de sexu altero paucis attingens. subiicit. Diuisa sunt haec duo, Mulier & Virgo. In nupta cogitatur quae sunt domini, ut sit sancta cum corpore tum spiritu. Contra, Nupta curat quae sunt mundi scilicet, quanto placitura sit viro. Sic videmus mulieri virginem opponi. Sicut coelibem marito. Et idem virgini insidere animo, quod coelibis, Viroque rem curate domini. Curat autem innupta ut sit & corpore & spiritu sancta. Idem conabitur Coelebs, ut sit sancto corpore & spiritu sancto. Nempe sic curat quae domini sunt, quae non curat maritus. Nequaquam igitur ministros dei ad matrimonia cohortabimur.

1. Corin. 7.

Ad Col. 4.
1. Petri. 2.

SOLVTIO EORVM QVAE SVNT NVNC ALLATA.

Aliud esse puto vitacionem matrimonij, aliud doctrinam vitacionis. Quae ad modum diuersa sunt Coelibatus, aut si viuas coelebs. Et preceptio Coelibatus vel ut agas coelibem. Potest aliquis esse coelebs suapte uoluntate nulla suasionem & iussu legis. Exemplum Christus dicit. Sunt Eunuchi natura, sic nati. Sunt Eunuchi ab hominibus Eunuchi facti. Sunt Eunuchi, qui se ipsos castrauerunt, propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat. Igitur non expedit contrahere matrimonium inquit discipuli, Respondet: Christus. Non omnes sunt capaces: verbi illius, qui potest capere capiat. Christus sinit eunuchos esse, sed non iubet, ut sint. Permittit absque coniugio manere eum, qui potest: at paucos asseuerat capere posse. Neque uetat cuiquam matrimonij uexum.

Math. 19.

1. Corin. 7.

Sic Paulus non prohibet, ne sint cœlibes, ne sint virgines de quibus ait. **D**ico aut̄ in cōiugatis & viduis, bonum est eis, si permāserint, vt ego, quia bonū est eis sic esse, propter necessitatem præsentē. Quia non carent vinculis & inuolueris matrimonia, neq; sua cruce & afflictione. Atq; palam est virgines nuptas afflictionem in carne passuras, quando eueniat illis multiplex dolor. Sic cōmendat Paulus magnope virginitatis tranquillitatē, & studiū, & curā, erga deū. Eam ob causam vellet omnes homines esse, vt fuit ipse, non q̄ fuerit sine vxore, sed quia erat tanq̄ non habens. **S**ed non tacet, id ex dono dei continere. Vt sapiens vnus ait. Scio q̄ nemo potest esse continens, nisi tu dederis. Vnusquisq; em̄ propriū donū habet, vnus sic, alius aut̄ sic. Ideo qualis ipse mansit, sic mallet manere oēs, qui idem munus calu- moniæ diuturno temporis cursu cognouerūt. Id em̄ muneris necessum est prius cognoscant sibi coaluisse: qui abstinent a thalamo. Sic non prohibet ne sint cœlibes & virgines.

Eodem.
Sapient. 8.

At vbi ad doctrinā venit, eo quid sit docendum, idem Christi præco, fortiter dicit, omnia tela imposturæ & captionis ostendens, tum perfidiæ, perplexorum laqueorū ac perditionis pericula indicans. Cōmonefaciendo, quam sint fugiendi, aduersantes sacræ doctrinæ & fidelibus sermonibus Christi. Eius hæc sunt verba. Siquis diuersam sequitur doctrinā, & non accedit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi &c. Et infra. Se iungere ab hīs qui eiusmodi sunt. Et paulo inferius. Appetentes quidem pecuniam aberrauerunt a fide &c.

1. Timot. 5.

Constantissimus crucis Christi prædicator, iubet Timotheo, vt se subducatur ab hīs, qui non accedunt sermonibus CHRISTI qui diuersam doctrinam sequuntur. Verum id quod illi præcepit, id idem, omnib; Timothei similibus, iussit vt se ab hīs subtrahant, qui diuersam doctrinam sequuntur, aut sanis sermonibus Christi reluctantur. Paulus superius aliquot formas educandæ vitæ Christiano, tradebat, inter quas

1. Timot. 3.

& hoc offenditur. **O**portet Episcopum unius uxoris maritū esse, qui domui suæ bene præssit, qui liberos habeat in subiectione, cum omni reuerentia. Cum ad doctrinam & regulam uentū esset ab Apostolo docetur, quemadmodū agere debeant dicens. **O**portet Episcopum esse unius uxoris maritū, atq; sic docetur, ut is, qui aliam doctrinam sequitur, & non huic accedit sermoni, repellatur a consuetudine Christianorū. Se iungere inquit, & infra. Tu vero homo dei ista fuge.

1. Timot. 6.

1. Timot. 3.

Deinde de Diaconis, hoc est ministris, agens, ait. Oportet ministros esse itidem compositos, vxores similiter modestas habentes, non calumniosas, sed sobrias, fidas in omnib;. Porro si quis audacter negat hæc ad Diaconorum uxores attinere, ille actutum conuincitur sermone.

sermone insequenti, scilicet, Diaconi sint vnus vxoris mariti, qui libe-
 ris recte p[re]sint & proprijs familijs. Hec scribo vt noscas, quomodo
 oporteat te versari in domo dei. Itaq[ue] sermo Pauli conuersatione cler-
 icoru[m] in domo dei versantiu[m] informat. Nunc aut[em] dum non alios mi-
 nistros norit Paulus in Ecclesia dei, qua[m] Episcopos & Diaconos, atq[ue]
 sic clanculum asseueranter doceat. Omnes in domo dei clericos, aut
 Episcopos, aut Diaconoru[m] functiones peragere. ¶ Consequitur q[uo]d
 omnes Presbyteri sunt Episcopi, caeteri aut[em] Diaconi. Sic Parrochi sunt
 Episcopi, & si qui alij sunt presbyteri, illi veri sint Episcopi, Reliqui
 vero ministri sunt Diaconi. Quemadmodu[m] vetus lex Pontifices habu-
 it Aaronem eiusq[ue] filios, Levitas & ministros caeteros.

¶ Omnes etiam illi in tabernaculo versati vxores, quisq[ue] sua[m] habue-
 runt, id quod erat lege cautu[m]. Siquidem lex ait, Virginem ducat vxore[m],
 viduam aut[em] & repudiatam & sordidam, atq[ue] meretricem non accipiat,
 sed puellam de populo; ne commisceat stirpem generis sui, vulgo gen[er]is,
 quia ego d[omi]n[us] qui sanctifico eu[m]. Hanc legis sententiam recepit Ezechiel,
 ne quis antiquam opinaretur, cuius verba insequuntur. Et viduam &
 repudiatam non accipiant vxores, sed virgines de semine Israhel. Sed
 & viduam, quae fuerit vidua a sacerdote, accipiant.

¶ De Pontificibus & sacerdotibus, Episcopis, ite[m] de reliquis ministris
 & Levitis, hoc est, Diaconis ait, Vxores accipiant sibi. Certe postea q[ue]
 non nullas interdixit, ad caeteras traxit astrictius. Hic te Petri meminisse
 volo, dignitate[m] sacerdotalem vniuersis Christianis tribuentis. 1. c. 2. Na[m]
 quor[um]quot viuo lapidi qui Christus est: super edificantur, illi viuui lapi-
 des efficiuntur, & sacerdotes, ad offerrendu[m] hostias spirituales. Idcirco
 ab illa legis imperio sumus liberati, ius habentes, ducendi vxores vi-
 & vetera & noua, qua[m] vna mente, vnaq[ue] voce, coclamant, & lex, Euā-
 geliu[m] & Paulus. Presbyteri, vxores ducite. Nulq[ue] n[on] Christus sacerdo-
 tes a matrimonijs se iunxit. Obtendat mihi quis illud. Qui potest cas-
 pere capiat, Ego illi sic rursus obtendam hoc. Forasse tu capis castitate[m],
 & diuini muneris facere, & interea a coelibatu abstinere. Fieri n[on] potest
 vt hodie castus existas. Aut vnu[m] & alteru[m] annu[m] caste percurras. Deinde
 laesiu[m] contra Christum intemperanter viuas.

¶ Notu[m] est porro, quomodo veteribus noua concordant, iubentia
 sacerdotibus vxores ducere. Haec est aut[em] sana doctrina, fidei verbum,
 a quo Pontifices Rhoma, pecuniae appetentia[m] cecutientes, descuerint,
 aberrantes a fide, Pontifices docent. Non esse a ministris dei ducendas
 vxores. At non tacet Christus, Non omnes capiunt hoc verbum. Et con-
 uoclamat Paulus, dicendo, Sint vnus vxoris mariti. Obstitit pontifi-

Episcopi.

Leuiti. 8.
Nume. 4.

Leuiti. 21.

Ezech. 44.

Hoc contra
Rho. Pon.

i. Timot. 5.

Eodem.

Ti. 1.

elbus. Lex inquisens, **Ducāt, accipiantq;** sibi vxores de suo genere. **Ge-**
nus autē illud perfidia Rhomanorū Pon. deperijt, qđ dñs coegit. Nūc
& audiant maledicta, execrationes, quas Paulus aduersus pontificū su-
dia eiaculatur. **Qui** dicit, In posterioribus temporib⁹ desciscēt quidē
a fide. attendentes spiritibus impositoribus, ac doctrinis dæmoniorū,
per simulationē falsi loquiorū, cauterio notatā habentū conscientiam
prohibentiū cōtrahere matrimoniū. **Vide** mi Bachī, quantā tragœdiā
mouet pōtificibus Rho: Paul⁹. **Qui** dixit. Seniorē ne seuius obiurges
sed adhortare vt patrē. Is maledictōz imbrēm in homines (colluue
pessima dignissimos) effundit omnem stomachi sēcinā euomens.
Nunc quia Rhoma, pon. nō sunt senētes, sed sæuiores. Antichristi lī-
ceret mihi cruda stomachi, cū periculorū mole, tum animarū iactura
concitato, aduersum pontificias decretales spuere. **Quando** Paulus ait.
Redarguite illos seueriter. **Animaduerte** tu quibus malis adortur mas-
los. In posterioribus temporibus quidā desciscēt a fide, nota acerbis-
simā obiurgationē, & eam notā, quā quisq; Christianus cauebit, dicit
e. n. Aberrauerunt a fide. A fide & veritate, in infidelitatem & falsitatē
collapsi, ergo sic in hæresim ceciderunt pon. Rhomani, qui venterūt
matrimonia. **Sed** considerandū est quibus doctoribus attendant
spiritibus impositoribus. **Defixerunt** em̄ mentē & oculos in spiritibus
deceptores. **At** quorū doctrina fuit? Fuit dæmoniorū, & eorū, qui
pietatem, qui religionem, qui omnis boni pretextū simulant, intrinse-
cus autē nihil sunt minus, quā pñ, religiosi, boni, nihil magis quā auar-
rissima dæmonia, perueriores religionis, falsiloqui, mendaces, venres
gulosi. **Hic** ego non dico contra seniores Episcopos & Pontifices, sed
aduersum sæuiores lupos, & vastatores montū Israhel, in quib⁹ oues
Christi pascuntur. **Duriora** sunt hæc & non bene apta naribus pon-
tificiū odoramenta. **Recantēt** decretales contra matrimonia editas, atq;
respiciant, & aliā canilenā ego ipse cantabo. **Tantis** per decretales cau-
terio notatas reformidabo, conuellā, disperdā, donec in circūcisa & he-
retica Pontificiū mens oculluerit. **Nolo** quispiā ad vota coelibatus mis-
nor annis sexaginta permittatur. **Volo** reñciāt Episcopi minores vota
profundentes. **Quoniā** in illorū est sra viribus irritatio vtorū & coe-
libatus. **Accedite** sanis hortationibus Pauli & iuniores annis sexaginta
repellite. **Aut** fatemini, nihil vos minus esse, quā Episcopos. **Quod** si
constamini, noscite te professionem coelibatus intra annū sexagesimū
minime consumari.

Ad id vos Pontifices (vos inquam) vestris consilijs facile rapiunt.
Quinetiā repugnantes implicabo. **Siquidē** Alexander quartus, Pontifex
Rhoma, manifeste decreuit, minorem annis. 14. non teneri, voto &
promissione religionis, cui sese addixit. **Verba** illius Alexā dri e capite

12.

Non solum, de regu. & transe. ad religio lib. vi. sumpta sic habent. Inhibem⁹ vobis de fratru nostroru cōsilio sub excommunicationis pena, ne ante annū probationis elapsū (qui est maxime in subsidū humanā ne fragilitatis institutus) quempiā ad professionē vestri ordinis, aut ad renunciationē in sēculo faciendā recipere presumatis. Quod si contra nostrā prohibitionē quempiā recipere presumpseritis, decernimus eū qui taliter receptus fuit, nullatenus esse vestro ordini alligatū. Hęc sunt illius pontificis verba. ¶ Qui interfert & hoc. Maior tamen quantitas decim annis existēs. ¶ Sic vota religionis ante. 14. annū facta cōstringit Alexander quartus. ¶ Idem facit Innocentius quartus, quos Bonifacius o. status eos insequitur, si quis glossā perspexerit in verbo ætatis.

Adde quod scribitur professionē infra annū discretionis factam esse nullā, & pontifices permittere & masculis & fœminis ius abijciendæ religionis ante annū & vsum lib. arbitrii promissæ sic loquor vt cum eis ineptiā. Nempe Alexander tertius in cap. Significati, de regula & transe. ad religi. in antiquis, mandat, Episcopo Beluacensi, vt eum, qui votum religionis infra annum. 14. fecerat, licet etiam a parētibz idem oblatum, denunciet absolutū. Clemens tertius de filia minore annis quatuordecim statuit, vt videre licet in c. Cum virum. cum simus. 117. q. 1. illud, & in alijs locis, quę nunc adsumpsi ideo coaptavi, vt pontifices suis proprijs funibus caperem. Ergo cura pontifices nudes & inermes omni scripturę monimento destitutos, tamen a fufos cernimus pronūciare. Vota religionis infra annū. 14. pro masculo, & 12. pro fœmella facta, esse nulla. Quid ego audebo ac iuu. scripturæ & ratione fortiori. Annus decimus quartus, tam infirmę ætatis est tempus, vt eo, per pauci sentiant vicia, in quæ maxime inclinātur, hoc conspicuū & concessū opinor, tūq; ac leos Adam veteris vix effloruisse cōcedetis

¶ Quæso igitur, Qui ætatem illam probationis tempus, Pontifices asseueratis: Quo nec vim, nec copiā, nec incendium sentimus cor. cur piscentia: Ideo quid stultius vestro inuēto: Et quid potuit statui proteruius? Debeatis vos, qui primas occupatis (fastigia honoris ostentantes) ante omnia quæsiſſe probationis annum, quem dat scriptura. Is est annus sexagesimus, iuxta Pauli sententiam. Ac secundum Moſen masculus & fœmina eodem annorum numero censentur. Intra eum periculi & experientia annum sexagesimū. Quo quisq; periculū facit castrationis suæ, & muneris continentia: sibi adeo gratis donata: Omnia coelibatus & virginis vota, ab annis sexaginta facta presentio imperfecta, & extremā manum nec dum consecuta. Atq; esse tñtula, q; n̄ qui vouerunt, possunt, siue sint Monachi siue Monachæ: siue vestrales virgines, siue presbyteri, possunt in quā, stimulis concupiscentiæ acti, monasteria & vota relinquere, atq; sese iure diuino pericute,

1. Timoth. 5.

Leuiti. vii.

preter perpetuam periculū, matrimonijs iungere. Hoc permittunt Pontifices minoribus annis. 14. dum adhuc concupiscentiæ stimuli iacent & dormitant. Quæ ratio? Quæ scripturæ autoritas arcebit me similia dicturū, de eo tempore, quod probationi datur a scriptura: & in quo carnis illecebra se prodit, & vnum quemlibet ea in parte acriter adgreditur, vbi est homo mollior, & concupiscentiā robustior.

1. Timo. 5.

Error.

1. Corinth. 7

Eodem.

Non video, deum testor, inconueniens, nisi quis posset inficiari annū sexagesimū, tempus esse, quo per moras debeamus continentię perseverantiā explorare. Nemo porro id poterit, nisi qui potest Paulum conculcare, licentē. Cum ceperint lasciuire contra Christū, Quid est lasciuere? & de quibus hoc dictū est? Vide precedentia, & videbis, hoc dictū esse de viduis minoribus sexaginta annis. Quod intra annū 60. lasciuant & titillantur. Idcirco & masculū & foeminā, minores, annis. 90. a voto & professione viduitatis & coelibatus: per gratiam imbecilem: diuinū ius repellit. Nunc addo, per errorē & moniales, monachos & sacerdotes coelibatū promississe. Fateor penitendus error fuerit tamen eluendus poenitudine. Sicut alij plures errores. Leui. 4. Atq; cui licebit tum inhærere melioribus, At cōiugia haud paulo sunt meliora, concupiscentię incendijs. Modo permittatis, interim, optima me consulisse pessimis. Quādo ipse Paulus ait. At melius est matrimoniū cōtrahere, quā vri. ¶ Vri est incendiū & flammā cōcupiscentię tollere. Trahit autē inuitos eius vis, & suā eis notam inurit quamlibet obsistat. Nam vt solo contractu cādens tudicula, signum imprimat. Ita flagrans caro, vno attritu dānum infert, ac malū quiddā elicit, qđ dñs abhorret. **N**on vitupero virginitatē, neq; coelibatū illudo. Equidem mallē omnes deo, quā mundo seruire. At sentienti flammulā carnis, vxorē ducendam, assidue adduco. Sed inquis, Vxorati curant, quę sunt vxorum. Ediuerso maritatē ea, quę maritis placent. Verū optabilius malū est (vt sic dicā) placere marito, vel vxori, quā frangi cōcupiscentię fascibus. Quia melius est nubere, quā vri. Neq; ducendo peccat, qui ducit vxorem. Sed id malū assero, quod a deo subtrahit. Nunc autē nemo ignorat, qđ illa cura placendi suę coniugi, decrescat & iminuat a ducatione liberorū, & administratione, mutuoq; crucis sensu. Quibus nimis placendi nimia voluptas cōprimatur, & meliora subnascuntur. ¶ Si vero est quē caro nō vexat. Is experiatur (annos vsq; 60.) carnis constantiā & continentię perseverantiā. Atq; post sexagesimū annū, consilio pontificis: in lege dñi p̄redo sit: audito primū, deinde sese coelibatū dedat. Aut quod semper cōsulerē: sine voti inuolucro maneat coelebs, mallē em̄ eum non vouere, qđ voti laqueo sese irretiat. **P**ostremo in hac itidem re delectus vitæ, operūq; est adhibendus. Quoniā oportet bonis, meliora anteponeere, At melius est dispensare.

18.
rem domesticam, & familiam verbum dei docere, quod frigida precum
murmura in sanis canere, Moses, deinde Apostolus, id a cunctis exigunt
viris ut domos suas erudiant in verbo dei, quod est impense prestabilis.
Nempe ei labori cedunt omnes labores, eedit mortuorum sepultura, ce-
dit comis maiorum compellatio, cedit denique sacrificio oblatio, iter que
sacrificia, Sacerdotum concentio iure computatur. Maius quiddam fuerit
liberis defuisse, quam lapideis templis, & nullationibus horariis, quando
maior est misericordia, quam sacrificium, ut supra sparsus dixi. Itaque oportet
maior nos primum maiora legis exequi, atque deinde, cum octamur, maiora
persequi. Nisi forem nimius ipse laxiore sinu isthuc tractarem. Adde
quod honestius esse, victitare e laboribus, quam medicitare & oblationibus.

Luce.
codem.
Math. 5.

NON SVNT AD SACROS VT AVNT

Conclusio. 2.

or dines vocandi, qui coniugia non cognouerunt.

Quod & hoc obstat sanctitati Romanorum Pontificum, atque est Chris-
tiana e sacris literis eruta, potissimum Paulinis. Pauli verba ad Thimo-
theum supra recensui, que cum sint propria huius axiomatis munimenta,
non te lector queso tectare, tractata retractare. Oportet Episcopum vnus
vxo-
ris esse maritum. Si oportet Episcopum vnus esse vxoris maritum, nul-
lus debet in Episcoporum numerum ascisci, nisi vel vnā vxorem habuit.
Ad minus debuit vnā vxorem habuisse, qui Episcopus deligitur. Ideo
nemo in Episcopatum est ponendus, nisi prius cognouerit, aut nunc cog-
noscat vxorem. Porro sic debet vnus mulieris maritus extitisse, quod
non modo habuerit vxorem, verum etiam filios, deinde nedum filios,
sed filios subditos & obedientes. Item oportet eum bene presuisse do-
mum. Hæc enim vniuersa contexit Paulus, dicens. Oportet Episcopum
esse vnus vxoris maritum, qui domui suæ bene presit, qui liberos habeat
in subiectione, cum omni reuerentia. Quod de Episcopis sta-
tuitur, id iure de quolibet presbytero statutum est, quia ius biblicum non
discriminat inter Episcopum, & presbyterum. Constat autem nunc assumpra
sententia. Quod Episcopum oportet vnus vxoris esse maritum. Item habe-
re filios obedientes. Etiam si hoc ipsum pontifices glossis, alicunde
ex suis cerebris, accessit, sic interpretantur. Id est, oportet Episcopum
non habuisse duas vxores, sed vnā tantum, aut penitus nullā. Et id vo-
luisse Paulum mordicus contendunt, quibus non conuenit cum Paulo.
Equidem, n. quero, cur Paulus dicat. Oportet Episcopum vnus vxoris
esse maritum. Item qui filios habeat & domui presit. Nam hæc verba
& presentiam denotant, & necessitatē significant. Quid obsonaret si dis-
cerem. Oportet eum qui opus Episcopi assumit, eo tempore vxorem
habere, item filios, item dispensationē domus, cum eligitur, eadem ve-
ritate, qua eum, vigilantem, sobrium, modestum, hospitalem, aptum ad
docendum, & alienum a pugnis tum esse oportet. Sic quoque debet tum

1. Timoth. 3.

in re, non in memoria & spe uxorem & liberos habere. Quādoquidē
hæc omnia Paulus eiusdem verbi vinculo, concludit. Ex quo confes-
quitur. **Q**uemadmodū non sufficit, quempiā olim fuisse sobriū,
modestū, vigilantem, & hospitalē, sed opus sit vt tum existat vigil,
sobrius, modestus, & hospitalis, quādo asciscitur in Episcopi munus.
Ita non satis est, habuisse aliquem uxorem, & filios, sed requirit̄ vt ha-
beat re. Atq; haud scio, num hæc, a Pauli sententiā abhorreant. Quia
neminē eligit Paulus, ad Episcopatū, nisi prius ex cōsuetu line, q̄ erga
uxorem, liberos, & alios exercuit aptum Episcopali operi dinonit.

Docet enī Paulus, ex vita, & moribus vxoris & filioꝝ, argumentum
dispensandę ecclesię colligi debere. An quis possit Ecclesiā dei bene
regere. Nam qui male preest domui non potest bene preesse ecclesię.

Titum. 1.

Idem de presbyteris statuit Paulus. Cōstituas, ait oppidatim, Pres-
byteros, sicut ego tibi ordinārā. Si quis est inculpatus, vni⁹ vxoris ma-
rius, liberos habens fideles, non obnoxius luxi, aut qui sint intractabi-
les. Oportet enī Episcopū esse inculpātū tanquā dei dispensatorē &c.

Hic Paulus Episcopos & presbyteros pares facit officio, titulo, digni-
tate, & autoritate. Immo eosdē quos paulū ante nuncupauit Presby-
teros paululū post nuncupat Episcopos. Atq; rursus ostendit argumē-
ta & signa frugiferi Episcopi. Sed ne fieri quidem potest, vt illa iudicia
colligas ex eo, qui nec uxorem, nec liberos, nec ministros habet, per-
peram igitur a Paulo dissident Pontifices Rhoma. Eum ducētes Epis-
copi fascia dignū, qui nunq̄ uxorem duxit, nullos educauit filios, nec
yllam priuatam domū administrauit. Nos autē. Paulū æmulati, cōclu-
dimus, in Episcopoz numerū non referendū quempiā, nisi pri⁹ cons-
iugem habuerit. In summa, Paulus perinde coniugiū exigit, atq; scien-
tiam. Nunc autē Rhomani pon. fatētur indignū Episcopatu qui fue-
rit imperitus. Ergo sic cōcludent atq; concedent, neminē eligi posse in-
presulem, nisi prius saltem vnus vxoris fuit maritus. **E**t quod incō-
ueniens sequitur. Si nullū finis eligendum, nisi tum existat vnus mus-
lieris, vir, cum eligitur. Sicuti nullum eligunt, nisi tum sit sciens. **N**o-
uimus leuitarū principes uxores primū habuisse, deinde etiā coniuga-
tos ad officia tabernaculi coaptatos, quod cernere licet Exo. 6. Accepit
uxorem Aaron Elizabeth. Eleazar accepit uxorem de filiabus Phuriel.

Coelebs in-
dignus est E-
piscopatu.

Exo. 6.

Numeri. 3.
Exo. 6. & 25.

1. Corin. 9,
Phil. 4.

Dubitans ad caput. 3. Numeri se conferat, atq; hæc intueatur verba,
Aaron autē & filios eius constitues super cultum sacerdotij. **¶** Exo. 6.
recensentur uxores Aaroni & Eleazari, leuitarū principū. **¶** Exo. 18. sic
scribitur. Applica ad te Aaron, & filios suos, vt sacerdotio iungantur.
¶ Preterea Apostoli suas uxores secum duxerunt, ergo clarū est vxor-
ratos fuisse. Paulus quoq; vxori copulatus fuit, quod patet Phi. 4.
Nam quę est alia germana compar. quā vxor iugum crucis cum viro

portas, sed non eam (vt suas ceteri) circumduxit. Erat habens tanquam non habens. Aramem vere habuit uxorem. ¶ Hec Apostolorum exempla, fuissent sequenda magis, quam reprehendenda. Si lex aliqua Pontificalem thiarum imponit, debuit maxime diuina, que uirum uxoris Episcopo Episcopo, num uxorem diu & bene habuerit, saltem unam. Verum exemplo copia raptum, & scripturae fulgure me uideris istum ac iuisse maritum esse, cum assumitur. Ad id trahunt veteris testamenti scripturae. Item obseruationes. Item Apostolica exemplaria. Atque sic intelligendum Pauli dictum, prorsus opinor. Sit unius uxoris uir, id est actu recte habeat, quia uerbum est imperij, & temporis presentis.

¶ De Diaconis ordinatis (vt aiunt) idem pronunciat Paulus. Pauli uerba subieci. Diaconi sint unius uxoris uiri, qui filijs suis & suis domibus praesint. Hoc testimonium adeo lucidum est ut ne quidem egeat ulla alia luce, qua pontifices permoueat, ut cedant a Paulo statutum. Nequis Diaconus aut minister clericus ordinetur, nisi primum uxorem honeste tractarit, alueritque liberos, & domui bene praeseruit, ex quibus uelut noris & signis, de aptitudine deligendi diaconi, coniectare debemus. Atque si deficient nos eiusmodi signa & testes non debemus assumere quempiam.

1. Timoth. 3

RELIGIOSI POSSUNT, SI VEHE-
menter vruntur, uxores ducere.

¶ **Cōclusio. 3.**

¶ Religiosos appello quos hominum uulgus appellat religiosos, quales sunt Monachae, fratres manducantes, & generatim singuli, qui uotum conseruandae pudicitiae & castitatis super animas suas uincentur se certo loco affigentes, de illis dixi. Ius eius esse abijciendae religionis, & contrahendi matrimonij, si uellent uxores secum in coenobijs habere. Fieri enim posset, ut quis Monachus manens, uxorem duceret, id quod de Monialibus censeo, Potestate & illis esse nubendi uiro. ¶ Neque tamen ociose dixerim, si uehementer vruntur, Nempe non uisitos atque tranquillos ad matrimonia non uocito. Qui potest continere, contineat. At de tranquillo quid statuam aliud, quam illud Pauli. Solutus es ne quaeras uxorem. Qui nuptum dat uirginem suam benefacit, Et qui non dat nuptum melius facit. Malo te tua uirginitate itidem illam conseruare, si non ueris. Quonia inconiugatus cogitas, quae domini sunt, At si flagras incendio libidinis, magis suadeo uxorem ducas, quam exagiteris flammarum ardore, concupiscentiae ignibus. Ideo namque dominus Adamo ac ceteris uiris uxores socias efformauit. Quia non est bonum hominem esse solum. In hoc certe malum impingunt uisiti coelibes. Ideo dominus ait, Non est bonum &c. ut homines dei consilio persuasi coniuges sibi caperent. Ex ea

1. Corin. 7.

Leui. 20.

Eodem.

in concupiscētia, scelera & scortatione & adulterio peiora erumpunt, fit interim coitus cum uestibus & alijs, quę non sunt minora apud deū crimina quā sit congressus cum bestiolis, de quo dicit scriptura. Qui cum iumento & pecore coierit, morte moriatur, pecus quoq; occidite. Mulier quę fucubuerit iumento simul interficitur cum eo. Eodem capite sic statuitur contra eos qui semen dant Moloch. Si populus noluerit occidere qui dedit de semine Moloch, perdam ipsum & omnes consencientes. Vides ne necandū utrunq;? At huius scelus adeo graue deficit, quod deus & populum: saxa non iaculantē: occisione mulctat & interimit. ¶ Sed dicis monachus sum, semen eicio, flamma carnis fract⁹, uerum haud fundo Moloch. Franciscū domi, & Claram colo. Certe ne quidem audebis cogitare illos esse ueros deos, Ergo uelut ficticios colis. Porro ijs semen das, quorū amore coelebes & semen fusa disti, Itaq; dijs ficticjs. Vel quod nolens largire. Deo nō uero semen effudisti. Compararis ideo iure, adultero, & coeunti cum pecore: Illone similis factus. At castum minime dabis, qui cum pecore cōcumbit. Quo igitur gladio istam castitatē uindicabis? Quando propter luxuriam mortis sententia te manet? Putas ne minoris periculi esse rogam subagitalse, quam iumentum? Alius raptus forasse incendio concupiscētię pecus subigit. Tu similibus flammis uistem semine conspurcas. Adhuc uirginitatem & castimoniam defendis? Ex uelitis fratribus didici, innumera mala a Monialibus excogitari, quibus semē emungunt, ut coelibatū custodiant, Quę omnia sunt penes deū horribiles abominationes. Meretrices sunt eiusmodi apud deum, & uos q̄libet coelibes sitis, fornicatores estis, adulteris peiores. Hęc non dico quod implicem, Sed ut eximam uos a malis illis pessimis. Malo uos matrimonia contrahere, quam uri, quam incendijs ueneris deperire. Solutos autem a uoto per uiscera dei obsecro, ne facile suasioni Rhomani Pontificis accedatis.

1. Corint. 7.

Leui. 15.

Excusarem coelibes a fluxu seminis, si per passionem & agritudinem uelut mēstruum emitteretur. Quia deus, eam culpam benigne emendat. Porro quod uoluntate & consilio semina uestibus inserunt, & fugientes matrimonia ac hoc pretextu coelibatum tutantes nequaquam laudo. Siquidem Paulus non modo ad matrimonium hortatur. Sed etiam suadet, ne diu coniuges abstineant a coitu propter Satanę temptationem. Pauli uerba addidi. ¶ Ne fraudetis uos inuicem, nisi siquid ex consensu, pro tempore, ut uacetis orationi & ieiunio & rursum ad id ipsum conueniatis, ne temet uos Satanās, propter in temperantiam uestram. ¶ Hoc illis; Paulus dicit: qui sunt intemperantes, Coelibatus non facit continentes, nec uotum, neque potestas nostra, sed donum dei, Suadet itaque Paulus ijs (in quos

1. Corin. 7.

donum continentie perseverans non est collatum ne se fraudent des-
 bito, nisi ex mutuo consensu. Atque consulit ut rursus iungant & coe-
 ant. Ne tentet eos Satanas. Quia temptatur a satana puo, cum funderet
 in terra semen, rem detestanda. Huc oculos vertat qui se temptationi in-
 gerit. Expediit temptatione antevortere. Ad quod aiunt, Oporet
 praevenire. Quod hoc consiliu sycophantis sit ridiculu, ipsi tamen im-
 prudentes & ioco ita vult, quod Paulus prudens & serio statuit. Sua-
 det enim coniugibus thoru & congressionem. Ne per incontinentia ait,
 videant ad concupiscendu, vel tale quidda admittant, quod dñs ex-
 eratur. Matrimonia suafu dei cunctis comendata, incendio carnis me-
 dentur vna. A diaboli nuncio vetita, cuius non fuit vllū vetandi.
 Couenit ergo mihi cum literis sacris. Non esse castu, concupiscentia pe-
 ustum & alio iacentē semina. Adeo mittendu ad matrimonia libere
 cosulo, Confitebunt & coelibes ita lasciuendo se data vora perfringere.

Gen. 38.

**PECCANT TAMEN QVIA PRIMAM
 FIDEM FREGERVNT.**

Conclusio 4.

Hec Conclusio certa fuit priusquam Paulus Timotheo vocatione preseri-
 beret. Ne quas viduas minores annis, 60, eligat, sed repulsas professio-
 ne viduitatis ad matrimonia compelleret. Quia plusculi momēti vi-
 deur votu ante prohibitionē habere. Verum post interdicta: uota coe-
 libatus non potuerunt perfici, absque parrocho perito in scriptura. Sic
 cui uxoris uotu nunquam consumatur, nisi uiri consensus subscribat, sal-
 tem tacitus. Sic uota presertim ardua, praeter Episcopi docti iudiciu, non
 perficiuntur. Verum etiam si non consumantur uota, citra consensum
 talis uiri, qualis fuit Timotheus, tamen non nihil uouendi temeritate pec-
 catur. Peccamus quia non possumus id praestare quod temere promi-
 simus. At leuis culpa fuerit, cui suapte benignitate dñs repropiciatur.
 Porro culpa admisit, cui dñs ueniam dat. Sed scriptura dicit, Si mulier
 sub potestate uiri agens, uotu uel iuramentu super animam suam uinxit
 & uir quo die nosse coepit mulieris uinculu, contradicit, non impleat
 uxor uotum & propiciabitur illi dñs. Hic audis deum uxori propiciari,
 ergo peccatit uxor. Clarum & est, in ditione positā, uiro reclamante,
 non debere uotu consummare factu, Nunc cum omnes sumus mulieres
 uni uiro desponsae, nullu uotum censeo finiendu re, priusquam scierimus
 nutam sponsi, qui in scripturis loquitur & consulit. At is per os Pauli
 pellit minorē, 60, annis. Itaque uota uel nulla sunt, uel non implenda
 opere. Sic ab omni culpa non alfero uos quibus do & cosulo ut nubāt.
 Ergo in quis occasione peccandi das, & ducis ad peccata, Quia con-
 nubia suades, & fateris coelibes contrahendo peccare. Dico in ea per-
 plexitate (in qua ferocissimus pontifex nostrā aetatem iactauit) iacētes,
 peccata utrinque spectare, Neque fieri posse ut uitato uno, in alterum non

1. Timoth. 5.

Numeri, 30.

1. Timoth. 5.

Numeri, 30.

Eccle. 7.

impingamus. Atq; hoc casu grauius periculū esse euitandū, & tollē
randū minus. Ex aduerso desyderatur scriptura, Profer legem dei, atq;
permittentē delictū leuius, vt grauius euites. Scripturā ostendo dice
tem. Non est iustus in terra, qui benefacit & non peccat. Hæc auctoritas
concludit omnia opera sub peccatū, & arguit omnes bene operantes pec
cati. Adigit autē ad benefaciendū dñs. Ergo ad id viciū quod deuitare
non possumus. Deinde, Moses sinit vxores vouere, attamen illo ipso
peccare pronunciat, quod ait deū illi propiciaturū (vt dixi) si viro res
nitente, non expleat vouū. Reliqua super sedeo.

Cōclusio, 5.

C MAIUS TAMEN MALVM INCONTINENS

admittit qui vltus peccat, quā vxorem ducens.

Sensus est, religiosi minus peccant ducendo vxores, q̄ paciēdo carnis
incendiū. Hęc ex superius dictis abunde firmatur, tamen probat etiā.
Quia multa bona proficiscuntur ex matrimonio. Ex incendio carnis
quę bona veniūt: Matrimoniu propagat liberos, fidei verbo efformat,
homines auget, terrā excolit, & charitatē, & fidei, & alijs inuigilat. **C**ce
libatus per sepe filios necauit, terras desertas fecit, charitatē amputat, fia
dem labefactat. Coniugia om̄ibus ea sanctis, q̄ prophanis laudantur.
Flammę concupiscentię nusq̄ non abhorrentur. Qui ducit vxorē cō
tra vouū, peccat, sed leuiter, telā paleaceā Pontificis rumpēs. Perferens
carnis ardorem rem abominandā facit, mala talia, qualia nō sinit elos
qui honestas. Elocti vero sumus aliqua talis criminū genera, vt naua
scam ingeneraremus cunctis hominibus.

CASSER
tio libri.

CASSERTIO DEFENSIOQVE LIBRI.

Scribit amic⁹, si est, quę refert, libellū hunc obsceniorē, offensorem
malehabentiū, indignū Theologo, protin⁹ supprimendū. Is facit quā
plures emuli facient. Ceterū vt hui⁹ libelli feditatē leuem, Edic quę so
num Theologū deceat, sermoni Biblico loquit. Ex Biblijs hæc sunt
excerpta. Mihiq; crede potuisse turpiora excerptisse. Scioq; plecturis
Biblia, p̄inde sordida ac obscœna obuentura. **N**egociū cū spūsancto
non mecū lesus habeat, dñm sequor, ei⁹ eloquor verba. Neq; ideo in
uerecū de & impudice loquor, vt faciāt, vel inuerecūdos, vel impudic
cos. At infirmos vt medicarer, obscœnosq; a seœno ductos & loqui
& viuere caste efficiā. Item nō ambigo p̄ multos penitudinis impleri
doloreq; vehementi discruciarī, cū grauitatē scelesz. quę indicauimus.
sub adorari ceperint. Nā si tanta crimina, solū ostensa deterrent. Quid
putas factura in congressu & prelio? Si vel oculi vel aures rerum voces
vocabulary odiūt, atq; veluti mortes refugiunt. Quanto patiore eas de
res, timebit continere manus. Non est iocundus earū contact⁹ rerum,
quarū aspectus est terribilis. Vides ergo quid huic cordi insiderit. Sin
p̄ eruersi (dom⁹ exasperās) qui vel nō concuciant vel fiant detiores.

aut veluti nouis flāmis ardescant, istę audientes. Num ideo Biblia tace-
cenda, & hęc librū dices delendū: Pro mea virili adnitar ustos ad ma-
trimonia trahere, a cenobijs religiosę deterrere, & id multis modis,
tum mou iacturę, cū sedicatis nausea, & facinoris imanitate. Siue nau-
seas, siue crepas scripsi quod iure potui imo debui scribere. Consiliū
illud sciens non amplector, Amice Biblia vide.

SACERDOTES EATENVS CASTITATEM

promittētes quatenus fragilitas humana permittit,
possunt absq; pctō, si volūt matrimonijs se iūgere

Notū est promissioni illi, inesse conditionē, q̄ tum extat, cū incendiū
carnis crebriore cōgressionē refrigerat. Ergo quid ē aliq. Promitto me
caste viaturū, q̄n permittit humana fragilitas. Quā hoc nunq̄ caste vi-
uam, nisi per coitū sedatus fuerit concupiscentię ardor, at dices stulta ē
hec promissio, quidni stultā confitear. Quia e stulto cerebro Rhoma,
Pōnificis egressa. Atqui quid aliud, potuit humanus affectus, inimic⁹
deo inuenire? Ignorauerunt, & hodie ignorant Pontifices Rhomanis, q̄
sit humane fragilitatis vis & natura. Quia scripturas ignorant, Christus
ait. De corde hōis exeunt fornicationes &c. Paul⁹. Scio quod non ha-
bitat in me bonū. Item, Caro concupiscit aduersus spiritū. Et Iacobus,
Concupiscentia cū conceperit parit peccatū. Et Genesis, Cuncta cogi-
tatio hōis, intenta est ad malū omī tempore. Si cordis cogitatio fluit in
malum, quāto pōdere & p̄cipitio fragilitas infirma ruit. Hoc ip̄si non
speculantur, i deo ch ymeras pariunt.

Matth. 15.
Rhoma. 7.
Gal. 5.
Iacobi. 1.
Gen. 6.

DEBERENT EPISCOPI SACERDOTES

concupinarios ad matrimonia cogere.

Licita sunt matrimonia & vna fornicationis remedia, Paulo dicente,
Propter fornicationē quisq; suā vxorē ducat. Neq; alia medicamina
videmus in lege dñi tributa. Ad illa debent cogi concubinarij. Verū
quia nihil cōmodi coniugia in culinas pontificū ingerunt, Ium est, ad
cōcubinas, quarū cohibitionē nummis multatant crumas infarciūt.
Quid ē qđ toto celo Episcopi aberratis? & in re tā dilucidā, qua nō
pōt lucidior esse hallucinamini? Vel contingite Biblia, & cito inue-
nietis matrimonia bona esse, atq; persuasa omībus in cōmuni, & ad ea
cogendos, parū abstinentes. Respiscite tandē, & avariciā istā proscri-
bere, ita vniuersus clerus, & vos hōibus eritis multo chariores, & rem-
facietis deo impensius gratiore, q̄ est coelibatus conseruatio. Valete &
semel uos tanq̄ Christianos, ad vocem Christi conferte, Alioqui non
feremus diu, neq; possimus diucius ferre istam sequitā. Propediē si ita
coniugatos clericos pergetis disperdere, vestrū aliquot nominatim.

Vittembergę ex officina Iohannis Grunenb: Anno M. D. XXI.

Cōclusio. 6.

Cōclusio. 7.

7844592